

หยุดเวลาที่ธรรม

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๕๖

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

อ้าว! ตั้งใจฟังธรรมนะ ธรรมะประจำชีวิตของเรา เราเกิดมาเป็นคน เกิดมาเป็นคนมีสติ มีปัญญา มีสติมีปัญญาจะหาทางออก เวลาหาทางออกนะ ออกจากไหน คนเราไม่รู้จ้กว่าเราคิดอะไร แล้วจะออกที่ไหน ออกอย่างไร แต่ถ้าเรามีสติมีปัญญา เราเกิดมาเป็นชาวพุทธพบพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาสอนใจ สอนที่สุดแห่งทุกข์ ถ้าถึงที่สุดแห่งทุกข์ คนพ้นจากทุกข์ อยากรออกจากทุกข์ ที่นี้ออกจากทุกข์ เราจะออกจากทุกข์ ออกอย่างไร

ถ้าออกจากทุกข์ เราศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าค้นคว้ามา ในชีวิตประวัติ ในประวัติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตั้งแต่เกิด เกิดมาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเผชิญชีวิตอย่างไร เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะละโลก ละโลกละสมมุติของโลกเขาออกมาเป็นนักพรตออกมาเป็นนักบวช ออกเป็นนักบวชปฏิบัติค้นคว้าหาทางออกขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ๖ ปี ค้นคว้ามากับเจ้าลัทธิต่างๆ ค้นคว้ามาจากโลกที่เขาศึกษากันมา เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปศึกษากับเขา ผิดถูกอย่างไรก็มีสติปัญญาแยกแยะเอาว่าจะทำอะไร สุดท้ายเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาพบทางออกขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเอง

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาพบทางออกนะ ออกจากทุกข์ ทุกข์เป็นอริยสัจ ทุกข์เป็นความจริง แต่ก่อนหน้านั้นเราเข้าใจอยากจะหาทางออก แต่ออกอย่างไร ออกแบบโลกๆ เขาไป โลกหาทางออกก็ออกแสวงหาไปกับเขา เขามีความเชื่อถือมีความศรัทธาอย่างใดก็เชื่อถือศรัทธาไปกับเขา พยายามประพฤติปฏิบัติหาทางออกให้ได้ แต่มันออกไม่ได้จริง ออกไม่ได้จริง เพราะมันไม่มีสัจจะ ไม่มีความจริงในหัวใจ ไม่มีการกระทำให้มันออกจากทุกข์ได้

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาออกจากทุกข์ ออกจากทุกข์ด้วยบุญกุศลขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ด้วยการสร้างสมบุญญานการมาด้วยมีกำลังของจิต เวลาจิตมันออกจากทุกข์ ทุกอย่างเกิดอยู่กับกาลเวลา มันไม่มีกาลเวลา มีการเกิด การแก่ การเจ็บ การตาย มันมีกาลเวลาของมัน มีการจุติ มีการอุบัติขึ้น แล้วก็สิ้นสุดไป มันเป็นของมันอยู่อย่างนั้น แต่ไม่มีใครเห็นความเป็นจริงอันนี้ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ารื้อคันมาเห็นความจริงอันนี้ขึ้นมา ออกจากทุกข์ๆ มีทางออกไง

ถ้ามีทางออก เราศึกษาพุทธประวัติ เราศึกษาธรรมะของครูบาอาจารย์ของเรา เราเห็นทางออก เห็นทางออก เราเกิดมาเป็นชาวพุทธพบพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนามีเหตุมีผล มีมรรคมีผล มีการกระทำ ทำได้จริง ทำได้จริงมันถึงมีความเป็นจริงไง ถ้าความจริง มีการศึกษา เราก็เหมือนกัน เราเกิดมาเรามีการศึกษา ศึกษาโดยวิชาชีพของเรา ศึกษาทางวิชาการอย่างใด ขึ้นมาเพื่อการดำรงชีวิตของเราเท่านั้น เวลาอยู่กับโลกมีความรู้มากมายขนาดไหน เราศึกษามาเข้าใจเรื่องโลกขนาดไหน แต่เราก็มีความทุกข์ อมทุกข์อยู่ในหัวใจทั้งนั้นแหละ มันหาทางออกไม่ได้ เวลาจะหาทางออกจริงๆ ขึ้นมา มันต้องเข้ามาหาทางออกในหัวใจของเรา ถ้าเข้ามาหาทางออกในหัวใจของเรา เราจะทำอย่างไรให้มันเป็นความจริงขึ้นมา นี่เป็นความจริงขึ้นมา

เพราะเราศึกษามา ศึกษาเป็นวิชาชีพ วิชาชีพก็เป็นเรื่องหนึ่งนะ เป็นวิชาชีพ ถ้าคนมีเขาวนัปัญญาแบบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สร้างสมบุญญานการมาเป็นพระโพธิสัตว์ การสร้างสมมา การทำบุญกุศลมาสิ่งนั้นให้เกิดเขาวนัให้เกิดปัญญา นี่ก็เหมือนกัน เวลาเราเกิดมาเป็นมนุษย์ แล้วมันมีสติมีปัญญา เราศึกษาทางโลกมา ศึกษา มาใครศึกษา มีปฏิภาณอย่างใด มันมีสติมีปัญญาของเขา ถ้ามีสติมีปัญญาของเขา นี่ศึกษา พอศึกษาขึ้นมาทางโลกทางวิชาการ ทางวิชาการ เห็นไหม

กาลเวลา ทุกสรรพสิ่งขึ้นอยู่กับกาลเวลา แม้แต่มนุษย์เรา มนุษย์เรานะ ชีวิตของเรา ชีวิตเราก็มีเวลาเหมือนกัน นาฬิกาของชีวิต การดำรงชีวิตของเรา เราทำสิ่งใดของเรา เวลาของเรามันจะมีกำหนดหมายของเราเลย แล้วมันจะทำจนเป็นจริตเป็นนิสัย มันมีวงจรของมัน

คูลี คูการเดินทางของเขา แม้แต่เวลาแต่ละประเทศเปลี่ยนแปลงไป เขายังต้องไปปรับตัวของเขาให้เข้ากับกาลเวลาอย่างนั้น นี่พูดถึงกาลเวลานะ แล้วผลของวิญญูณะละ เวลาเวียนตายเวียนเกิดในวิญญูณะเป็นกาลเวลาใหม่? นี่กาลเวลาเหมือนกัน ผลของวิญญูณะ จิตนี้ไม่เคยตาย เวียนตาย

เวียนเกิดโดยอำนาจวาสนา โดยการทำดีทำชั่วของจิตนั้น แล้วจิตแต่ละดวง การเวียนว่ายตายเกิด ในวัฏฏะมันได้ทำคุณงามความดีของมัน ได้ทำบาปอกุศลของมัน

เวลาอินไตย ๔ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพุทธวิสัย เรื่องกรรม เรื่องโลก เรื่อง ฌาน เรื่องกรรมเป็นเรื่องอินไตยเลยล่ะ อินไตยเพราะว่าจิตนี้เวียนตายเวียนเกิดไม่มีต้นไม่มี ปลาย การสร้างสมมามหาศาล ฉะนั้น เวลาเราจะมา นี้ปมเชือกมันเป็นปม เวลามันผูกกัน เราจะ มาแกะ มันจะแกะให้สำเร็จตอนนี้ เราจะแกะให้ได้ แต่เวลาจะแกะขึ้นมา เราจะแก้ปมในใจเรา อย่างไร ถ้าเราจะแกะปมในใจ กาลเวลา ถ้าเราหยุดเวลาไว้ที่ธรรม

ถ้าศึกษาธรรม ศึกษาธรรมมันเป็นเรื่องของเวลา เรื่องของเวลา เรื่องของชีวิต เรื่องของ ความเป็นไป เรื่องของอนิจจัง สิ่งต่างๆ เกิดขึ้นมากับเราตลอดเวลา เราอยู่กับโลก อยู่กับกาลเวลา ทั้งนั้นแหละ อยู่กับชีวิต ในชีวิตเรามันก็มีเวลาของชีวิตเหมือนกัน ถ้ามีเวลาของชีวิต เราหยุด ไม่ได้ คนเรานะ เวลาชีวิตมีความรื่นเริงเป็นสุข เวลามันล่องเลยไปเร็วมาก แต่เวลามันทุกซ์มัน ยากขึ้นมาทำไมเวลามันเดินช้านัก เวลามันเดินช้านัก ยิ่งมาประพฤติปฏิบัติ เวลานั่งสมาธิกัน ทำไมนาฬิกามันไม่กระดิกสักที มันอยากจะนั่งให้ได้มากๆ

เวลามันก็เป็นเรื่องของเขานั้นล่ะ แต่ค้นหาความทะยานอยาก เรื่องความรู้สึกรู้สึกของเรามัน จินตนาการของมันไป มันเป็นอนาคต มันส่งออกมาหมดแหละ เวลาส่งออกมา อดีตอนาคตแก้ กิเลสไม่ได้ แล้วเวลานั่งสมาธิ เราก็งัดใจ เรามีการศึกษามาแล้วนะ ศึกษาธรรมวินัยขององค์ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราศึกษากับครูบาอาจารย์ของเรา ฟังเทศน์ทุกวัน เวลาครูบา อาจารย์ท่านประพฤติปฏิบัติขึ้นมา สิ่งนี้มันซบอยู่ในใจของเรา เวลาเราปฏิบัติขึ้นมา เราก็อยาก ให้ได้อย่างนั้นๆ พออยากได้อย่างนั้น เวลานั่งขึ้นมาก็จะนั่งเอากาลเวลา เวลานั่งได้ก็ชั่วโมง ได้ มากได้น้อย การได้มากได้น้อยนะ ใครนั่งได้นาน ใครนั่งได้มากกว่ากัน มันมีโอกาสได้มากกว่า เพราะการขึ้นเวที เวลาเขาเล่นกีฬา เขาขึ้นบนเวที เขาอยู่ที่เวลาเขาจะหมดไปเมื่อไหร่ พอจบเกมก็ คือจบกัน

นี่ก็เหมือนกัน เราตั้งกติกาของเราไว้เราจะนั่งได้นานเท่าไร เราจะได้มากได้น้อยแค่ไหน ทีนี้ในแกมกีฬานั้นเขาจะได้แต้มตั้งแต่วินาทีแรกก็ได้ บางทีเล่นทั้งเกมเลย แต่ไม่มีใครได้เสีย ขึ้นมาเลย มันก็เสมอกันไป นั่นพูดถึงแกมกีฬานะ การกระทำของเราก็เหมือนกัน เวลาจิตของเรา เวลาเราจะปฏิบัติขึ้นมา พอเราเริ่มต้นเราก็อยากให้ได้อย่างนั้นๆ อย่างนั้นๆ อยากให้ได้อย่างนั้นๆ อย่างนั้น

โดยจินตนาการของเราไป พอจินตนาการไป ค้นหาข้อค้นหา โดยธรรมชาติของเรา โดยธรรมชาติของมนุษย์เราตั้งใจอยู่แล้ว เรามาบวช มาประพฤติปฏิบัติกัน เราก็ต้องปรารถนาที่สุดแห่งทุกข์ เราอยากออกจากทุกข์

ฉะนั้น เราออกจากทุกข์ เรามีเป้าหมายอยู่แล้ว แต่เวลาปฏิบัติ พอมีเป้าหมายแล้ว เวลามันหดสั้นเข้ามา เวลามันยิ่งน้อยเข้ามา ยิ่งเร่งรัดเข้ามา เราก็ยิ่งอยากให้ได้มากขึ้น อยากให้เป็นไป อยากให้สมความปรารถนา นี่ค้นหาที่อยากโดยที่ไม่มีเหตุมีผล อย่างนี้คือกิเลส แต่โดยจิตได้สำนึกทุกคนมันหวังคืออยู่แล้วแหละ ปรารถนาพ้นจากทุกข์ เรามีเป้าหมายของเรา เราอยากปฏิบัติให้พ้นจากทุกข์ของเรา ถ้าอยากให้พ้นจากทุกข์ของเรา เราก็ทำตามความเป็นจริงสิ แล้วตามความเป็นจริง เวลามันหยุดไม่ได้ ถ้ามันหยุดไม่ได้มันก็หมุนของมันไป แม้แต่ชีวิตเราก็หยุดไม่ได้เหมือนกัน ถ้าหยุดไม่ได้ เราพยายามทำความสงบของใจเราเข้ามา ถ้ามันสงบใจเข้ามา มันสงบมันพักของมัน

คุณาพิกาสิ นาพิกาเวลามันเสีย มันตาย ช่างต้องซ่อม เวลามันเดินอยู่จะซ่อมอย่างไรล่ะ เพราะเวลามันชี้เวลา มันบอกเวลาตลอดเวลา นี่ก็เหมือนกัน หัวใจของเรามันต้องการ แรงปรารถนามันมีของมันอยู่แล้วนะ ถ้ามีอยู่แล้ว เราจะทำความสงบของใจเราเข้ามาได้อย่างไร อย่างน้อยก็หยุดมันให้ได้ก่อน ถ้าหยุดให้ได้ก่อน เราทำความสงบของใจของเรา เราจะแก้ไขของเรา ถ้าเราจะแก้ไขของเรา เรามีสติปัญญา เราจะแก้ไขได้

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าออกจากทุกข์ไป พ้นจากทุกข์ พ้นจากทุกข์ด้วยการกระทำ ด้วยความขวนขวาย แต่การกระทำ การขวนขวายนั่นท่านได้สร้างบุญญาธิการของท่านมา ท่านสร้างบุญญาธิการของท่านนะ ไปศึกษากับคนที่ไม่รู้จริง เขาชักนำไปขนาดไหนก็ไม่ไปกับเขา ไม่ไปกับเขานะ ศึกษาแล้วถ้ามันไม่เป็นจริงก็วางไว้ แสวงหาต่อเนื่องไป แสวงหาต่อเนื่องไป

ถึงที่สุดแล้วเวลาท่านจะเป็นจริงของท่านขึ้นมา เพราะอะไร เพราะว่าการสร้างอำนาจวาสนามานะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้เองโดยชอบ แล้วมีหนึ่งเดียวเท่านั้น ในพุทธันดร ในเวลาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีหนึ่งเดียวเท่านั้น ไม่มี ไม่มีใครจะมาตรัสรู้ซ้อน เว้นไว้แต่สาวกสาวกจะผู้ได้ยินได้ฟังเป็นสาวก คำว่า “สาวก” เพราะการสร้างมาไม่เหมือนกัน เราสร้างบุญญาธิการมาขนาดนี้ แม้แต่มีครูบาอาจารย์คอยชี้คอยนำ คอยชักนำมาแล้ว

เรายังเหลียวไหลกันได้นานนี้ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปศึกษากับเจ้าลัทธิต่างๆ มันไม่มีใครบอกใครสอนนะ เขาสอน เขาสอนในทางผิดทั้งนั้นแหละ สอนในทางผิด แล้วมีคนยกย่องสรรเสริญขนาดไหนก็แล้วแต่ ไม่ไปกับเขาๆ นี่บุญญาธิการของท่าน

แล้วเวลาทำความเป็นจริงขึ้นมา เป็นจริงขึ้นมาในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่มันเป็นจริง พอเป็นจริง มันหยุดเวลาทั้งหมด มันหักวัฏฏะเป็นวิวัฏฏะ พ้นจากกาลเวลาไป อกาลิโก ไม่มีกาลไม่มีเวลา ไม่มีกาลไม่มีเวลา ไม่มีสถานที่ ไม่มีสิ่งใดๆ เลยในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาอยู่ในสมัยพุทธกาล ดำรงชีวิตอยู่ กาลเวลาไม่เกี่ยวแล้ว เพราะมันไม่มีทางไปไม่มีทางมา เป็นไก่อ่ตัวแรกที่เจาะฟองอวิชชาออกมา ไม่มีความรู้ใดๆ เลย รู้แจ้งโลกนอกและโลกใน

โลกนอก โลกนอกคือสังคัมสัตว์โลกนี้ไง วัฏฏะไง ตั้งแต่พรหมลงมาในโลกนอก รู้แจ้งโลกนอก โลกใน โลกในคือโลกในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ปฏิสนธิจิตที่มันเวียนตายเวียนเกิดมา มันเวียนตายเวียนเกิดไม่มีกาลไม่มีเวลา มันหมุนเวียนมาตลอดของมัน แล้วไม่มีสติปัญญารู้เท่ามันตลอด เวลามันทำความเป็นจริงขึ้นมา ทำลาย หักวัฏฏ์จักรออกไป หักกงจักรออกไปพ้นจากทุกข์

เราศึกษาธรรม นี่พระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาสอนที่ไหน สอนถึงที่สุดแห่งทุกซ์ สอนถึงในหัวใจของเรา แล้วในหัวใจของเรา คุณิ โลก คุณสังคัมมันเป็นแบบนี้ มนุษย์เป็นสัตว์สังคัม ที่มันมนุษย์เป็นสัตว์สังคัมอยู่กันเป็นกลุ่มชน เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาจะเผยแผ่ จะเผยแผ่ธรรม รื้อสัตว์ชนสัตว์ๆ ตั้งใจปรารถนามาแบบนั้น แต่เวลาจะเอาเข้าจริงๆ พอตรัสรู้ธรรมขึ้นมาแล้วมันทอดธุระนะ ความทอดธุระ หมายความว่า ในเมื่อเราเป็นสาวกสาวกะ เราเป็นมนุษย์ มนุษย์จะมีความรู้แบบนี้ได้อย่างไร ธรรมชาติของมัน มันส่งออก คือมันรับรู้ด้วยความส่งออก แล้วจะบอกให้เขาทวนกระแสกลับเข้าไป มันจะทำได้อย่างไร

แล้วเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาเนะ บุพเพนิวาสานุสติญาณ จุฑุปปาตญาณ อาสวัภขญาณ เวลามันออกไปมันรู้ของมัน ถ้าอย่างนี้ บุพเพนิวาสานุสติญาณก็รู้เอง รู้เองเห็นเอง รู้เองเห็นเองแล้วก็มีสติปัญญาพร้อมด้วยว่าอย่างนี้ไม่ใช่ ถ้าอย่างนี้ไม่ใช่ ดึงกลับมา ดึงกลับมาด้วยสติ มีสติน้อมใจกลับมา กลับมาทำความสงบให้มากขึ้น จุฑุปปาตญาณ มันออกไปอีกแล้ว มันออกไปรู้ ถ้าจิตมันจะไปของมัน ดึงกลับมาๆ เวลาทำลาย อาสวัภขญาณ

ทำลายอวิชาในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันละเอียดมันลึกซึ้ง มันลึกซึ้งจนว่า “แล้วจะสอนเขาได้อย่างไร ใครจะมีอำนาจวาสนารู้ได้ขนาดนี้” นี่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้เองโดยชอบ ตรัสรู้เองโดยชอบ พ้นจากทุกข์โดยชอบ โดยชอบก็วางธรรมและวินัยเผยแผ่ธรรมๆ รื้อสัตว์ขนสัตว์ รื้อสัตว์ขนสัตว์ให้บริษัท ๔ เข้มแข็ง เข้มแข็งขึ้นมา รู้จริงเห็นจริง ถ้ารู้จริงเห็นจริง คนที่รู้จริงเห็นจริงมันจะไม่เหลวไหลไปกับสังคมโลก ถ้ารู้จริงเห็นจริง มีหลักมีเกณฑ์ในใจของผู้รู้นั้น

ฉะนั้น องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเผยแผ่ธรรม จากที่ว่าทอธุระ ทอธุระแล้ว เวลา รื้อสัตว์ขนสัตว์ก็พยายามเผยแผ่ๆ ให้มันเป็นจริงขึ้นมา เป็นจริงขึ้นมา เวลาเป็นจริงขึ้นมา คุณลึ ว่าจะรื้อสัตว์ขนสัตว์ก็ต้องดูใจว่าจะพร้อมขนาดไหน จะได้ขนาดไหน สิ่งที่ว่าพร้อมขนาดไหนด้วยความเมตตา ด้วยความเมตตา ถึงเวลาเทศน์อนุปุพพิททา เรื่องของท่าน เรื่องของศีล เรื่องของภavana เรื่องต่างๆ เพราะว่าจิตใจของคนมันไม่เหมือนกัน จิตใจของคนมันไม่เท่ากัน ถ้าเขาได้ระดับนั้นก็ให้เขาได้แก่นั้นไปก่อน ให้เขาได้แก่นั้นไปก่อนนะ แต่คนที่มีอำนาจวาสนาที่จะทำให้สิ้นสุดแห่งทุกข์ไป องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศน์เรื่องอริยสัจ สัจจะความจริง

ถ้าสัจจะความจริงขึ้นมา สัจจะอยู่ที่ไหน สัจจะความจริงมันอยู่ที่ไหน

เราก็หาสัจจะความจริงกันด้วยการเป็นพยานต่อกัน ผู้ที่มีวิชาชีพอ่างใด ในวิชาชีพใด ถ้าใครที่มีความสามารถ มีคุณสมบัติที่ดี ในวิชาชีพของเขาจะรู้ว่าคนคนนี้เป็นคนที่มีความสามารถ เป็นคนที่น่าเชื่อถือ แต่ถ้าคนคนไหนในวิชาชีพเดียวกัน เขามีความสามารถปานกลาง บางคนมีวิชาชีพเหมือนกัน เขาศึกษามาเพราะมีความรู้เท่านั้นไว้ประกอบอาชีพ แต่เขาไม่มีความสามารถ เขาไม่มีต่างๆ นี่ในวิชาชีพเดียวกันเขาจะรู้ของเขา

นี่ก็เหมือนกัน ในการประพฤติปฏิบัติ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ารู้แจ้งโลกนอกว่าใครควรจะได้ให้คุณสมบัติมากน้อยแค่ไหนที่ว่าเขาจะมีความสามารถได้ขนาดนั้น ฉะนั้น สิ่งที่ทำขึ้นมา เวลาเราประพฤติปฏิบัติกัน หัวใจของใครล่ะ หัวใจของใครได้สร้างคุณสมบัติมา มากน้อยขนาดไหน ถ้าสร้างคุณสมบัติของหัวใจดวงนั้นมา เรามุ่งมั่นของเรา

เรามีความมุ่งมั่นของเราอยู่แล้วละ ถ้าความมุ่งมั่นของเรา เพราะเราก็มีแรงปรารถนา เราอยากจะทำพ้นจากทุกข์ เราอยากจะทำออกจากทุกข์ทั้งนั้นแหละ ถ้าจะออกจากทุกข์ขึ้นมาเราจะทำอย่างไร เราจะไปแสวงหาที่ไหน

เราแสวงหามะ ก็ศึกษาก็เป็นปริยัติ เวลาปริยัติตามตำรับตำราศึกษาได้หมดเลย แล้วชี้แนวทางไปทั้งนั้น แล้วถ้ามีครูบาอาจารย์ที่จริง เวลาพูดถึงความจริง ความจริงเป็นอริยสัจ เป็นอริยสัจ เป็นสัจจะ สัจจะที่จะทวนกระแสกลับมา

เวลาเราศึกษา เราศึกษาโดยหัวใจที่มันส่งออก ส่งออกคือพลังงานที่มันส่งออกไปรับรู้ โดยธรรมชาติของมันจิตมันเป็นแบบนี้ จิตมันเป็นแบบนี้นะ ความรู้สึกนึกคิดทั้งหมดเกิดจากจิต มนุษย์เกิดมามีธาตุ ๔ และขันธ์ ๕ โดยวิถีแห่งจิต โดยความรู้สึกนึกคิดมันจะออกไปอย่างนั้น แล้วถ้าเราไม่มีจิต ไม่มีสัญญา ไม่มีรูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณในความรับรู้นี้ เราจะสื่อสารได้อย่างไร เราคุยกันด้วยภาษา เราศึกษาทางทฤษฎี ศึกษาทางวิชาการมา นี่มันส่งออกไปรับรู้ทั้งนั้นแหละ ฉะนั้น เวลามาศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามันก็ศึกษาโดยสัญญา โดยขันธ์ ๕ ทั้งนั้น สิ่งที่เราศึกษามาแล้ว ศึกษามาแล้ว แล้วเรารู้อะไร ความเป็นจริงอย่างไร

พอศึกษามาแล้ว พอรู้ขึ้นมามันก็สำคัญคน สำคัญคนว่าเราศึกษามา เรามีความรู้ของเรา พอสำคัญคน แล้วเวลาจะทำความสงบให้ปล่อยวางมันยิ่งโหล ยิ่งมีอุปสรรค ศึกษามาๆ เพื่อเป็นแนวทาง ศึกษาไปเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติ “ปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ” แต่เวลาศึกษามาแล้ว กลับศึกษามาเป็นอุปสรรคขวางกั้นในการประพฤติปฏิบัติของตัวเอง ทั้งๆ ที่เราศึกษามาเพื่อประโยชน์กับเรานะ แล้วสิ่งที่มันเอามาเป็นขวางกั้น ใครเอามาเป็นขวางกั้นล่ะ? ก็กิเลส กิเลสมันเอาสิ่งที่เราศึกษามาเป็นขวางกั้นหนามของตัวเราเอง เพราะเรารู้อย่างนั้น เรารู้แบบนี้ นี่ กิเลสมันเอาสิ่งต่างๆ เอาสิ่งที่เป็นธรรมะอ้างอิงว่าเป็นความรู้ๆ ของเรา ทั้งๆ ที่เราก็อายุรู้จริงๆ อย่างนั้นนะ แต่การรู้แบบนี้มันรู้แบบโลก การรู้แบบนี้มันรู้แบบปริยัติ การรู้แบบนี้เป็นการศึกษาเป็นการจำมา แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะให้พ้นจากทุกข์ๆ นี่ไง

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปศึกษากับเจ้าลัทธิต่างๆ เขาสอนผิด สอนผิดหมายความว่ามันไม่ซาบซึ้ง มันไม่เข้าถึงใจ ถ้าไม่เข้าใจ แล้วพอทำตามสมมติแล้วอย่างนี้ นิพพาน อย่างนี้มีความรู้เหมือนเรา อย่างนี้ออกจากทุกข์ได้ แต่ในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามันมีสิ่งใดฝังอยู่ในใจล่ะ

คำยืนยัน คำรับประกันกับอาหารคาวรส อุทกคาวสก็ยืนยันไปแบบนี้ เขาเป็นศาสนานะ มีลูกศิษย์ลูกหา คนไปศึกษามหาศาล เจ้าชายสิทธัตถะก็ไปศึกษากับเขาเหมือนกัน แล้วเขาก็ยกย่องสรรเสริญเหมือนกัน แต่ความเป็นจริงมันไม่เป็นอย่างนั้น เพราะในหัวใจเรามันรับรู้ ถ้ามัน

รับรู้ขึ้นมา สิ่งที่มีรับรู้มันถึงได้ปฏิเสธสิ่งนั้น แล้วทำความจริงของเราขึ้นมา ถ้าทำความจริงของเราขึ้นมา นี่ทำความจริงขึ้นมาในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตรัสรู้เองโดยชอบเป็นความจริงแล้ว เป็นความจริงจริงๆ แล้วมันลึกลับซับซ้อนกว่าที่เป็นฉานสมาบัติ มันลึกลับซับซ้อนกว่าสิ่งที่โลกเขาศึกษากันอยู่

โลกเขาศึกษากันอยู่ เวลาเขาศึกษานี้โลกียปัญญา สิ่งที่ฤทธิไพโร สิ่งที่ทำให้ความสงบของใจมันเป็นเรื่องโลกๆ มันทำกันได้ ถ้ามันทำได้ แล้วหยุดเวลาได้ไหม มันหยุดได้ มันหยุดได้ ชั่วคราวเท่านั้น พอมันหยุดได้ชั่วคราว เวลาฤทธิไพโรเขาตายไป ทำสมาธิได้ก็เกิดบนพรหม เกิดบนพรหมด้วยอำนาจของจิต จิตมีกำลัง จิตมีอำนาจ จิตทำสมาธิได้ ปฏิสนธิจิตได้บ่มเพาะของเขาขนาดนั้น เวลาตายไปแล้วไปเกิดบนพรหม เพราะอะไร เพราะเขาทำสมาธิ เขาทำฉานสมาบัติเป็นหนึ่งใน จิตเป็นหนึ่งในเขาก็ไปเกิดบนพรหม แล้วพอหมดจากอายุขัยมันวนมาใหม่ พอหมดอายุขัยมันก็อยู่ในวัฏฏะ มันก็วนกลับมา ถ้าววนกลับมา โดยความไม่รู้ของเขานี้ไปเกิดบนพรหม เพราะเป็นสมาธิ เขาพอใจแค่นั้น เพราะเขาค้อยปัญญา वासนาบารมีเขามีแค่นั้น เวลาเขาหมดอายุขัยเขาก็ไปเกิดบนพรหม พอเกิดบนพรหม หมดอายุขัยของพรหม เขาก็เวียนกลับมา นี่ไง อยู่ในกาลเวลา เขาหยุดเวลาไม่ได้ ถ้าเขาหยุดเวลาไม่ได้ แต่เขาไม่รู้ตัว เขาไม่รู้ของเขา แต่เขาเป็นศาสดานะ แล้วยกย่องสรรเสริญเจ้าชายสิทธัตถะ

เจ้าชายสิทธัตถะไม่เห็นด้วย ยกย่องขนาดไหนก็เป็นกระแสสังคม กระแสโลก แต่เวลาศึกษาขึ้นมา สิ่งที่เราอยู่ในใจมันมี มันมีวิชาอยู่ มันมีสิ่งที่เรายังไม่รู้ ยังมีอยู่ แล้วสิ่งที่ไม่รู้นี้ยังไม่ได้ค้นคว้าออกมา ถ้าสิ่งที่ไม่รู้ไม่ได้ค้นคว้าออกมา ถึงใช้ปัญญา ถึงมาฝึกฝนด้วยตัวของท่านเอง ได้ค้นคว้าของท่านเอง แล้วทำตามความเป็นจริงขึ้นมา มันถึงเป็นอริยสังขาร ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ารู้จริงตามความเป็นจริง ถึงวางสังขารไว้ให้เราก้าวเดินตาม ท่านวางธรรมวินัยไว้ให้เราศึกษาก้าวเดินตาม เราก็ศึกษาของเรา เราอยากศึกษา เราอยากค้นคว้า เพราะเรามีการศึกษา เราเป็นปัญญาชน เรามีปัญญามาแล้ว เราศึกษาสิ่งใดมาเราก็เข้าใจได้ เราเอามาเป็นวิชาชีพของเรา เอามาหาเงินหาทองเพื่อเลี้ยงชีพเยอะเยอะไปหมดเลย แล้วทำไมธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแค่นี้ทำไมศึกษาไม่ได้ ศึกษาได้ ศึกษาได้ คุณสิ คุณปริยัติสิ เวลาเขาศึกษากันมา เขาศึกษาเอาแผ่นกระดาษกัน ได้ใบประกาศ ได้สิ่งต่างๆ มาเพื่อมาประดับเกียรติ ศึกษาเพื่อประดับเกียรติไง ศึกษาเพื่อเป็นขวากเป็นหนามให้กิเลสมันพองตัวขึ้นมา ยึดมันถือมันว่าตัวเองมีความรู้ไง ถ้าเราบวชเป็นพระ เราต้องมีความรู้ขึ้นมา เราต้อง

ศึกษามาให้ได้ไปประกาศสิ่งต่างๆ มา พอได้มาแล้วเราจะไปเผยแพร่ธรรม เราก็จะได้มีความรู้เป็นองค์ความรู้ที่จะเผยแพร่ธรรม...เอากิเลสไปเผยแพร่ไง เอาความรู้ ความเห็นของเราบวกเข้าไป

เวลาในสมัยพุทธกาล “ไปรู้ละ ไปลานเปล่ามาแล้วหรือ ไปรู้ละ ไปลานเปล่าไปแล้วหรือ” ศึกษามาศึกษามาเปล่าๆ ใจ ศึกษามาแล้วไม่มีองค์ความรู้จริงในหัวใจ ได้ศึกษาธรรมมาๆ องค์ความรู้นี้ องค์ความรู้ที่รู้มารู้มาจากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้ารู้มาจากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ “ธรรมะเป็นธรรมชาติ สรรพสิ่งเป็นธรรมชาติ ทุกสิ่งมันมีอยู่แล้ว” เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทำได้จริง เราก็อ้างอิงไปหมดเลย นี่ศึกษามาแล้วเป็นขวกเป็นหนาม หยุดกาลเวลาไม่ได้ หยุดเวลาไม่ได้เพราะไม่มีธรรม

แต่ถ้ามันจะมีธรรมละ ถ้ามีธรรม เรามีสติปัญญาของเรา เรากำหนดพุทโธก็ได้ พุทธานุสติ ทำตามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะเราศึกษามากน้อยขนาดไหน ศึกษามาเป็นแนวทาง ธรรมและวินัยเป็นศาสดาของเรา แต่เป็นศาสดาของเรา แต่เราไม่มีผลงานไง เป็นศาสดาของเรา แต่เราไม่มีมรรคไม่มีผล ไม่มีสัจจะความจริงขึ้นมา ถ้าเราศึกษาความจริงขึ้นมา มันจะเกิดที่ไหนละ

ความจำ เห็นใหม่ ความจำเกิดจากสังขาร สัญญา สังขาร วิญญาณ สิ่งนี้ศึกษาจำมา จำมาแล้วเดี๋ยวก็ลืม ลืมก็ทบทวน ทบทวนก็ทบทวนกันอยู่อย่างนั้นแหละ มันเป็นสมบัติจริงหรือเปล่าละ มันไม่มีสมบัติสิ่งใดขึ้นมาเลย สิ่งใดที่ศึกษามา ทฤษฎีขึ้นมา ก็มีตำรับตำรา พอมีก็ค้นคว้า ค้นคว้าก็ทำวิจัย พอทำวิจัยขึ้นมา มันก็แตกแขนงออกไป ทางการวิจัย ปัญญาของเรา เราวิจารณ์ได้ เราวิเคราะห์วิจารณ์ได้เพื่อเป็นการวิจัย วิจัยขึ้นมาแล้วก็มีความรู้ องค์ความรู้ทำวิทยานิพนธ์ แล้วก็ให้กรรมการตรวจเพื่อจะได้กระดาษมาอีกใบหนึ่งเพื่อรับรองความรู้ของเรา แล้วเอาจริงเอาจังละ ถ้ามถึงนิพพานมีไหม ลงถ้าศึกษาได้มาก ได้กระดาษมาหลายๆ ใบมันจะไม่กล้ายืนยันว่านิพพานมีเลยละ แล้วนิพพานเป็นอย่างไรก็ไม่เข้าใจ แล้วจะยืนยันว่ามรรคผลมีไหม

แล้วเวลาผู้สำเร็จแล้ว สิ่งที่เป็นเหตุเป็นผลขึ้นมา เป็นมรรคเป็นผลขึ้นมา แล้วเวลาสิ้นสุดไป สิ่งนั้นเอามายืนยันได้ไหม

ทางวิชาการ แล้วมันหยุดอะไรได้ละ เพราะมันเป็นสัญญา เป็นความรู้ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่ไม่ใช่ความรู้จริงของเรา แต่ถ้าเป็นความรู้จริงของเราละ เราจะเริ่ม

พุทธานุสติ เรียบมามากน้อยขนาดไหน วางไว้ อันนั้นเป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมะเป็นธรรมชาติ ธรรมะเป็นสาธารณะ ธรรมะทุกคนมีสิทธิ

ทุกคน ดุติ เวลาจิตมันเวียนตายเวียนเกิดในวัฏฏะ มันเวียนตายเวียนเกิดในกาลเวลานะ แล้วเกิดมาในชีวิตก็ ๒๔ ชั่วโมง เวลาเรา ๒๔ ชั่วโมง ๑๐๐ ปีของเราเท่ากับเทวดา ๑ วัน ถ้าเทวดา ๑ วัน แล้วพรหมอายุขัยมันมากขึ้นไปเป็นขั้นๆ ขึ้นไป กาลเวลาของเรามันก็หมุนเวียนของมันไป ผลของวัฏฏะ มันมีของมันอยู่ แล้วเราหยุดอย่างไรละ เราหยุดอย่างไร

ถ้าหยุดไม่ได้ อายุขัยหนึ่ง ๑๐๐ ปี ตาย แล้วก็ไป นี้อยู่กับเวลา เราหยุดมันไม่ได้ แล้วสิ่งที่หยุดไม่ได้โดยธรรมชาติอยู่แล้ว เพราะผลของวัฏฏะมันต้องให้ผลเป็นแบบนี้ แต่ถ้าเราไม่ศึกษาธรรม เราไม่ประพฤติปฏิบัติของเราขึ้นมา เราจะพ้นจากทุกข้ออย่างไร

ในเมื่อเราเกิดมาเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนา แล้วเรามีศรัทธามีความเชื่อของเรา ศรัทธาความเชื่อมีคุณค่ามากเลย ถ้าไม่มีศรัทธาความเชื่อ หรือศรัทธาเราอ่อนค้อยลงไป มันหันออกหมดแหละ เพราะอะไร เพราะงานทางโลกมันก็มีให้ทำอยู่แล้ว งานทางโลกมันมีมหาศาล งานทางโลกต้องอาบเหงื่อต่างน้ำแบกหาม งานของเราไม่มีวันจบวันสิ้น ทำงานมาทั้งชีวิต ออมไว้ๆ ไว้ใช้ตอนแก่ พอตอนแก่ขึ้นมาก็ใช้ชีวิตไป ได้ใช้หรือไม่ได้ใช้ก็ไม่รู้ แล้วถึงเวลาแก่เวลา เฒ่ามันหมดอายุขัยไปก็อยู่กันอย่างนั้น

จะออกไปทางโลก เวลาเขาอยู่ทางโลกกัน ทางโลกเวลาเขามีสติมีปัญญา อยู่ที่อำนาจวาสนาของคน เวลาแก่เฒ่าเข้าวัดเข้าวานะ เข้าวัดเข้าวาก็เตรียมตัวตาย เพราะว่าเราเกิดมาเป็นมนุษย์ เรามีอาชีพของเรา เราต้องทำหน้าที่การงานของเราเพื่อหาปัจจัยเครื่องอาศัยไว้ดำรงชีวิต แล้วเวลาเราศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่าจิตนี้ไม่เคยตาย เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ เทวดา อินทร์ พรหมลงมา อบายภูมิมันหมุนเวียนอยู่อย่างนี้ เราก็จะหาทรัพย์สมบัติของเราให้จิตใจของเรา ถ้าหาทรัพย์สมบัติให้จิตใจของเราด้วยการเสียดสละทาน ด้วยการประพฤติปฏิบัติของเราขึ้นมา ให้มีคุณธรรมขึ้นมา นี่เวลาตั้งใจก็ตั้งใจอย่างนี้ เวลาปฏิบัติขึ้นไปก็ลุ่มๆ ดอนๆ ขึ้นไป มันก็อยากออก อยากไป อยากมาอยู่อย่างนี้ ใจเวลาอยู่ข้างนอกก็อยากจะเข้ามา ประพฤติปฏิบัติ เวลาปฏิบัติแล้วมันไม่ได้มรรคไม่ได้ผลขึ้นมา ก็อยากจะออกไปอีก ออกไปอยู่กับโลกใจ ผ่อนคลายกับชีวิตประจำวันไปไง มันหมุนเวียนอยู่อย่างนี้ ถ้าหมุนเวียนอย่างนี้ เห็นไหม

ถ้าเอาจริงขึ้นมา เราหยุดเวลาด้วยธรรม หยุดเวลา เวลามันก็ ๒๔ ชั่วโมงอยู่นี้แหละ เวลา นั่งสมาธินะ ถ้ากำหนดพุทโธ ปัญญาอบรมสมาธิ ถ้าจิตมันลง เห็นไหม ขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ อัปนาสมาธิ เวลาลงอัปนาสมาธิ ๓ ชั่วโมง ๔ ชั่วโมง บางทีครึ่งวัน เวลามันไปครึ่งวันได้ อย่างไร ลงเหมือนกันนะ อัปนาสมาธิ สักแต่ว่ารู้ นิ่ง เวลามันคลายตัวออกมา เพราะเรานั่งสมาธิเท่าไรเรารู้ใช้ไหม เวลามันลงนะ ถ้าลงเที่ยงคืน ลงตี ๔ ตี ๕ เวลามันล่องไป เข้าแล้วถึงเที่ยง บางทีถึงได้คลายตัวออกมา นี่มันหยุดเวลาเลยนะ เวลาที่หมุนของมันไป แล้วหมุนของมันไป พระเราเข้าขึ้นมาต้องบิณฑบาต บิณฑบาตนี้ข้อวัตรปฏิบัติ เราอยู่ในสังคม อยู่ในวัดในวา อยู่กับหมู่คณะมันเป็นแบบนี้ แต่ถ้ามันลง พอลงแล้วมันไม่คายออกมา นี่หยุดได้ชั่วคราว นี่พูดถึงลงอัปนาสมาธิ สักแต่ว่ารู้ ละเอียดลึกซึ่งนึก แล้วพอละเอียดลึกซึ่งนึก เห็นไหม

ตั้งแต่ศึกษามา ตั้งแต่เรียนธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามา ได้กระดาศมา คนละ ๕ ใบ ๑๐ ใบ แล้วมันได้อะไรขึ้นมา มันไม่เคยได้สิ่งนี้ขึ้นมา เวลาเราวางธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไว้ ศึกษามาที่ศึกษามาเป็นองค์ความรู้ เป็นแนวทาง แต่แนวทางเป็นแนวทางเฉยๆ แต่ทางยังไม่เจอ ทางเรายังไม่มี ปฏิบัติก็ยังไม่ได้ แล้วเราวางไว้ แล้วเราใช้คำบริกรรมพุทโธ แล้วใช้อานาปานสติ เราใช้ปัญญาอบรมสมาธิ เราจะหาคุณงามความดีของเรา เราทำจริงทำจริงของเราขึ้นมา

เวลามันเริ่มปล่อยมา ขณิกสมาธิ เราฝึกฝนไปแล้ว ถ้าเป็นพุททจริต เวลาจิตมันปล่อยวางขึ้นมา เราใช้ปัญญาไปได้แล้ว ฝึกหัดใช้ปัญญาต่อเนื่องไป เพราะว่าปัญญาอบรมสมาธิเราใช้ปัญญาแยกแยะอยู่แล้ว แยกแยะความคิดใจ แยกแยะที่ว่าเราเอาขั้น ๕ เราเอาขั้น เอาความรู้ต่างๆ ไปศึกษา เราศึกษา เราทำงาน เราหาความรู้ เราแบกหามอะไรต่างๆ มามันเป็นขั้นๆ ทั้งนั้นแหละ จิตมันเป็นพลังงานเฉยๆ ไปศึกษามาขนาดไหน ศึกษาว่าเป็นความรู้ๆ ศึกษามาแล้วเราได้อะไรมา ศึกษามาแล้วมันไปก่อปัญหา ศึกษามาแล้วให้เกิดทิฏฐิมานะ ศึกษามาแล้วว่ามันมีความรู้ ศึกษามาแล้วจะพูดสิ่งใดไปก็กลัวเราจะเสียหาย ยึดเลย “พุทธพจน์ๆ” ออกจากนอกทางไม่ได้เลย

แต่เวลาปฏิบัติขึ้นมา เวลาเราจะกินเราจะนอน มันชีวิตประจำวันของเรา นี่ก็เหมือนกัน เราจะปฏิบัติของเรา ก็จิตของเรา ถ้าจิตของเรา ให้เป็นความจริงของเราสิ เวลาเรากินเรานอน เวลาเราหิวกระหายเราก็ได้กินอาหารขึ้นมามันก็มีความสุขของมัน เวลาเราเหนื่อยล้ามัน เราก็พักผ่อนนอนหลับ พอตื่นขึ้นมามันก็มีความสุขของมัน แล้วจิตของเรามันหาความรู้สึกนึก

คิด มันหาบหามแต่กิเลสค้นหาความทะยานอยาก มันไม่ได้พักได้ผ่อนคลายที แล้วมันก็อยู่ของมัน อยู่อย่างนั้นแหละ ถ้าเราศึกษามาแล้วเรามีสติเรามีปัญญา เราร่างของเรา แล้วใช้ปัญญาอบรม สมาธิ หรือใช้พุทธโศเข้าไป พุทธโศต่อเนื่องกันไป พุทธโศต่อเนื่องกันไปให้มันหยุดชั่วคราว หยุด เวลาด้วยธรรม ถ้ามันเป็นสมาธินะ มันเป็นสมาธิ มันหยุดของมันได้ หยุดแล้วมันมีความสุข

ที่มันไม่หยุด เห็นไหม เสวยอารมณ์ เพราะจิตกับความรู้สึกนึกคิดมันเป็นของคู่ ในเมื่อ มันเป็นของคู่ มันเสวยกัน พอเสวยอารมณ์มันเป็นวิถีความรู้สึกนึกคิดออกไป แล้วมันคิดเรื่อง อะไรละ คิดเรื่องแก้วแหวนเงินทอง ถ้าเป็นพระก็คิดเรื่องข้อวัตรปฏิบัติ ถ้าเป็นนักปฏิบัติของเรา เป็นพระ ก็คิดถึงนิพพาน นิพพานจะเป็นอย่างนั้น จินตนาการนิพพานไป แล้วความจริงมันอยู่ ไหนละ

ถ้ามันปล่อยของมันเข้ามา ปล่อยเข้ามาแล้วมาศึกษาของเราก่อน ถ้าปล่อยเข้ามา ถ้าปล่อย เข้ามาแล้วศึกษาแล้วปฏิบัติของเราขึ้นมา ให้เป็นความจริงขึ้นมา ถ้ามันหยุดได้นะ มันปฏิบัติ แทนกันไม่ได้ แล้วไม่มีซื้อขายในท้องตลาด เราจะไปสั่งสินค้า หาสินค้าแบบนี้มันไม่มี พระเรา จะบวชนะ บริหาร ๘ พระเราตัดเย็บกันเอง แต่ในสมัยปัจจุบันนี้เขาไปซื้อเอาที่ร้านสังฆภัณฑ์ เห็นไหม แม้แต่ปัจจัยบริวาร ๘ เขายังซื้อหากันมา เขาซื้อหาเขาแลกเปลี่ยนของเขามา แต่ของเรา เราตัดเย็บกันเอง เราตัดเราเย็บของเราขึ้นมา สิ่งอย่างนี้มันไหว้วานกันได้ มันแสวงหามาได้ ใน ปัจจัยเครื่องอาศัยมันแสวงหากันได้ แต่เวลาเป็นสมาธิละ เวลาปฏิบัติมันปฏิบัติแทนกันได้ไหม มันปฏิบัติแทนกันไม่ได้ละ

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารณาหรือสัตว์ขันธ์ขันธ์ ถ้ามันทำแทนกันได้ทำน ขนไปเลย คุณิ เวลาพระโมคคัลลานะมีฤทธิ์มีเดชขนาดไหน เวลาจะสอนมันก็ต้องใช้ปัญญา ทั้งนั้นแหละ ใช้ปัญญา ใช้เทคนิคบอกให้เขาเข้าใจ คุณิ เขามีศรัทธาแล้ว ศรัทธา ดิถของเร ทำดี ดิถิต ก็ติดอยู่อย่างนั้นแหละมันไปไหนไม่รอด มันทำอะไรไม่ได้ ติดอยู่นั่นละ ถ้ามันทำดี ทำดี ต้องได้ดีของเรา คืออย่างนี้มันคืออะไรละ? มันคือเรื่องโลกๆ

เวลาดีของเรา ดูพระเราสิ พระเราเวลานั่งสมาธิภาวนา เวลาแบกกลดแบกบาตรเข้าป่าเข้า เขาไป เขาว่าไปทำอะไรกันนะ เขาไม่รู้จัก เวลาเราทำหน้าที่การงานแบกหาม เราทุกข์ยากไหม เราทุกข์ยากมากเลย เวลาเรานั่งนิ่งๆ ลมหายใจเข้านึกพุท ลมหายใจออกนึกโธ เวลาเดินจงกรม เดินจงกรมด้วยปัญญาอบรมสมาธิ เดินจงกรมก็กำหนดลมหายใจเหมือนกัน เดินจงกรมก็กำหนด

พุทธโฆเหมือนกัน เอาใจไว้ในอำนาจของเรามันแสนยาก มันแสนยาก งานอื่น งานอาบเหงื่อต่าง
น้ำทุกอย่างทำได้หมด แต่เวลาเอางานจริงๆ เอางานเพื่อประโยชน์ของจิตเรามันหยุดไม่ได้ หยุด
ไม่ได้ คุณ ถ้ามันเวียนว่ายตายเกิดตามวัฏฏะมันก็หมุนไป นี้อยู่กับกาลเวลาไง หยุดไม่ได้ๆ ถ้า
หยุดไม่ได้ทำอะไรกันล่ะ

แต่ถ้ามันจะหยุด เห็นไหม กำหนดพุทธโฆ ถ้าจิตมันเริ่มละเอียดเข้ามาๆ ละเอียดเข้ามาๆ
โดยสามัญสำนึกมันหยาบ มันหยาบหมายถึงว่าอารมณ์ความรู้สึกนึกคิดมันหยาบ มันหยาบ เวลา
สันดานดิบหยาบไหม สันดานดิบของคน ความรู้สึกนึกคิดของคนมันหยาบ ถ้ามันหยาบขึ้นมา
สิ่งที่หยาบมันเสวยอารมณ์ มันเป็นสิ่งที่โดยธรรมชาติ วิถีแห่งจิต จิตมันนึกคิดอย่างนี้ มันส่งออก
อย่างนี้ อวิชชาปจฺจยา สงฺขารา สงฺขาราปจฺจยา วิญญฺณํ ความรู้สึกนึกคิดของคนเป็นแบบนี้ ถ้า
เป็นแบบนี้ เห็นไหม ไม่มันดิบ แล้วก็เอาสิ่งนี้ศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
ด้วยความดิบๆ แล้วสวมรอยเอา สวมรอยเลยว่าเป็นของเราๆ เรารู้จริงๆ แล้วเวลาจินตนาการไป
มันว่าเป็นความจริง

ถ้ามันจะเอาความจริงขึ้นมา เราจะหยุดกาลเวลา เราจะหยุดเวลา ถ้าหยุดเวลาหยุดอย่างไร
เวลามันหมุนของมันไป เวลานั่งสมาธิไม่ต้องไปทวนนาฬิกาทั้งนะ เวลานั่งสมาธิ เรานั่งสมาธิของ
เรา เราใช้ปัญญาอบรมสมาธิของเรา เราทำของเรา ๒๔ ชั่วโมงเท่าเดิมนั้นแหละ ถ้าจิตมันสงบ
วันไหนภาวนาดี เวลามีความสุขขึ้นมา เวลาดีมากๆ เลย มันน่ารื่นรมย์ แต่ถ้าวันไหนมันเสื่อม วัน
ไหนมันมีความรู้สึกนึกคิด มันมีความเครียด มันเดือดร้อนไปหมดเลย นาฬิกา มันก็หมุนของมัน
อยู่นั้นแหละ แต่หัวใจทำไมมันเปลี่ยนแปลงขนาดนี้ ถ้าหัวใจมันเปลี่ยนแปลงขนาดนี้ เราต้องมี
สติปัญญาควบคุม ถ้ามีสติปัญญาควบคุมนะ ชีวิตเราจะรื่นรมย์ ชีวิตเราจะร่มเย็นเป็นสุขมากขึ้น

ทุกข์อย่างนี้ทุกข์แล้วทุกข์เล่า ประสบความสำเร็จ เวลาเราเกิดนะ แม้แต่องค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่าท่านเคยตกนรกอเวจีมาเหมือนกัน ก่อนที่จะปรารถนาเป็นพระโพธิสัตว์
ก่อนที่จะปรารถนาเป็นพระโพธิสัตว์ก็เวียนว่ายตายเกิดมา เวลาตั้งเป้าหมายว่าจะเป็นพระ
โพธิสัตว์ สร้างแต่คุณงามความดีมาต่อเนื่องกันมา ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขย เวลา
สร้างบุญกุศลมาขนาดนั้น ฉะนั้น ชีวิตของเรามันเวียนว่ายตายเกิดมา มันซับซ้อนเรื่องนี้มากมายนัก
ถ้ามันซับซ้อนเรื่องนี้มากมายนัก แต่มันต้องมีคุณสมบัติที่ดี ถ้าไม่มีคุณสมบัติที่ดี เราจะไม่
ได้มาเกิดเป็นมนุษย์ การเกิดเป็นมนุษย์นี้มีค่ามหาศาล มีค่ามหาศาลเพราะมีกายกับใจ

แล้วเราเกิดมาเป็นมนุษย์แล้วพบพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาเราจะหักกาลเวลาแล้วนะ ถ้าเรามีสติมีปัญญา เราจะเดินรอยตามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใช้ชีวิตแบบใด ใช้ชีวิตแบบใด ถ้าใช้ชีวิตแบบโลกจะได้เป็นจักรพรรดิ แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าละทิ้งสิ่งนั้นมา แล้วละทิ้งมา ไม่ใช่ละทิ้งมาแล้วจะสวมรอยเอาว่าได้เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าลอยมาจากอากาศ ไม่มี

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าละทิ้งสถานะการจะได้เป็นจักรพรรดิมา เวลาออกรู้คั่นๆ รู้คั่นก็เริ่มต้น จิตที่ยังเป็นเรื่องโลกอยู่มันก็เป็นอย่างนั้นแหละ แต่เวลารู้คั่นขึ้นมา ถ้าเป็นความจริงในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามันเป็นความจริงขึ้นมาแล้ว มันถึงมีองค์ศาสดาเป็นตัวอย่างของเรา เป็นครูเอกของเรา แล้วให้เราประพฤติปฏิบัติตามความเป็นจริงนั้น ถ้าเราจะประพฤติปฏิบัติตามความจริงนั้น สิ่งใดเวลากิเลสมันชักนำ มันจะชักนำให้เราออกนอกกลุ่มนอกทาง เราพยายามต่อสู้กับมัน ต่อสู้ด้วยสติ สติยับยั้งมันไว้ ยับยั้งสิ่งที่มันขึ้นมาในหัวใจเรา ยับยั้งมันไว้

ศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามารื่นรมย์ รื่นรมย์เพราะธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าศึกษาแล้วมันซาบซึ้ง มันมีเหตุมีผล มีเหตุผลทำให้หัวใจเราไม่คืนรนออกไปนอกกลุ่มนอกทางจนเกินไบนัก ถ้าไม่ออกนอกกลุ่มนอกทางจนเกินไบนัก นี่เป็นสัญญา นี่เป็นคุณธรรมในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าครอบงำหัวใจของเราไว้ ถ้าไม่มีคุณธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราก็คืนรนไปตามอำนาจาสนาของเรา แต่เพราะมีธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราได้ศึกษา เราได้เทียบเคียงขึ้นมาเพื่อเป็นเหตุเป็นผลเทียบเคียงมาในใจของเรา ให้ใจเรายอมรับ ให้กิเลสมันอาย ให้กิเลสมันไม่หน้าด่าน

ถ้ากิเลสมันไม่อาย มันไม่หน้าด่าน มันก็จะครอบงำใจของเรา แล้วก็คืนทุรังไปตามอำนาจของมัน แต่พอเราศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันละอาย มันมีเหตุมีผลตามความเป็นจริง เพราะใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ชำระล้างกิเลสอวิชชาตามความเป็นจริงอันนั้นแล้ว แล้วพูดตั้งจะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพูดคำไหน จริงคำนั้นเพียงแต่จริงคำนั้น แล้วมันเป็นความจริงของใจเราหรือเปล่าละ

ถ้าเป็นจริงคำนั้น เราศึกษามามันมีเหตุมีผลขึ้นมาเราก็ออมรับๆ อยู่ ถ้ายอมรับขึ้นมา ถ้าเราจะปฏิบัติเอาความเป็นจริง เราพยายามทำความสงบของใจเข้ามา ต้องทำความสงบของใจเข้า

มาให้ใจมันได้ลิ้มรส ให้ลิ้มรส ให้สมควรแก่ธรรม ด้วยความรู้สึกนึกคิดคิ๊บๆ อย่างนี้ มันก็ได้ แสวงหาอย่างนี้ ได้ศึกษาแบบนี้ ได้ศึกษาแบบนี้มันก็เหมือนคนที่ไม่เคยได้กินรสอาหารที่ ประณีต มันก็กินอาหารของมันโดยวัฒนธรรมของเขา มันก็พอใจอยู่อย่างนั้นแหละ กินอยู่ทุกวัน ก็พอใจอยู่อย่างนั้นแหละ

ใจก็เหมือนกัน ใจมันมีความรู้สึกนึกคิดแบบนี้โดยสัญชาตญาณ ด้วยจิตนิสัยมันเป็น อย่างนี้ มันก็อยู่ของมันอยู่อย่างนี้ เพราะมันยังไม่มีวัฒนธรรมของมัน วัฒนธรรมแบบโลก วัฒนธรรมแบบสัญชาตญาณ วัฒนธรรมของกิเลสก็เป็นแบบนี้ แต่ถ้าเราพุทโธๆ เราใช้ปัญญา อบรมสมาธิเข้าไป ถ้าจิตมันสงบเข้ามา วัฒนธรรมมันเปลี่ยนไปไง

เราอยู่ในวัฒนธรรมใด วัฒนธรรมนั้นเขามีอาหารตามวัฒนธรรมของเขา เขาก็มีความสุข ของเขา เขาก็มีความชื่นชมของเขา โดยธรรมชาติของโลกมันก็เป็นแบบนั้น โดยธรรมชาติของ การมันเวียนว่ายตายเกิดโดยธรรมชาติของกาลเวลา จิตมันเป็นแบบนี้ ดุสิต ไปเกิดเป็นเทวดา อินทร์ พรหม กินอาหารอย่างนี้ใหม่ เป็นเทวดา อินทร์ พรหม มันจะใช้ชีวิตอย่างนี้ใหม่ มันไม่ใช่ ชีวิตอย่างนี้หรือก มันคนละมิติ คนละสถานะ มันไม่ใช่ชีวิตอย่างนี้หรือก แต่เราเกิดเป็นมนุษย์ เราใช้ชีวิตอย่างนี้โดยธรรมชาติของจิตมันเป็นแบบนี้ มันก็ใช้ชีวิตแบบนี้ ฉะนั้น ถ้าเรากำหนด พุทโธๆ ถ้าจิตสงบเข้ามา มันได้อาหารอันละเอียดใจ มันกินอาหารจากโลกก็ปัญญา กินอาหาร แบบโลกๆ กินอาหารแบบจริงตามสมมุติ พอมันปล่อยาวงมาๆ ปล่อยาวงมาเป็นความจริงของมัน ถ้าปล่อยาวงเป็นความจริงของมัน

มันปล่อยาวงมันมีจริงอยู่แล้วละ โดยธรรมชาติมันมีอยู่ของมันจริงๆ นี่แหละ แต่เราก็ ศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาทุกอย่างแล้วนะ แต่ทำไมมันทำแล้วมันไม่ เป็นความจริงของเราขึ้นมาละ ไม่เป็นความจริงนี่หนึ่งนะ สอง เวลามันปฏิบัติเข้าไปแล้ว ด้วย กิเลสด้วยตัณหา ด้วยวฏฏิกาวะ ถ้าวฏฏิกาวะอ่อนแอ มันเคลิบเคลิ้มไปเลย มันสร้างภาพ มันจัดฉาก ให้เป็นธรรมะอย่างนั้นๆ มันเป็นไปหมดเลยนะถ้าวฏฏิกาวะมันอ่อนแอ ถ้าอ่อนแอแล้วทำอย่างนี้ มันจะหยุดกาลหยุดเวลาได้ไหม? มันจะหยุดไม่ได้ หยุดไม่ได้นะ สร้างภาพซ้อนเข้าไป กิเลส ตัณหาความทะยานอยากสร้างภาพซ้อนเข้าไป มันไม่เป็นจริงขึ้นมาเลย

แต่ถ้าเป็นจริง เราแสวงหาผู้นำนะ เราแสวงหาครูบาอาจารย์ของเรา ถ้าครูบาอาจารย์ของ เราท่านประพฤติปฏิบัติของท่านมา ท่านรู้ ท่านรู้เลยว่าเราเคยเป็นแบบนั้น องค์สมเด็จพระ

สัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาตรัสรู้ธรรมขึ้นมาแล้ว พระเวลามีเหตุขัดข้อง “ทำไมพระองค์นั้นเป็นอย่างนั้น ทำไมพระองค์นี้เป็นแบบนี้”

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพูดไว้ในสุดตันตปิฎกมหาศาลเลย “เขาไม่ใช่เป็นแต่ชาตินี้ เขาเป็นตั้งแต่อดีตชาติ เขาเคยทำอย่างนั้นๆ เคยทำอย่างนั้นมา แล้วในปัจจุบันนี้เขายังทำอย่างนี้ต่อเนื่อง เห็นไหม” นี่สุดตันตปิฎกในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพูดเรื่องนี้ไว้เยอะมาก เพราะอะไร

เพราะเวลาพระที่ปฏิบัติขึ้นมา “ทำไมพระองค์นี้ปฏิบัติแล้วทำไมถึงเป็นพระอรหันต์ได้ไว ทำไมพระองค์นี้ปฏิบัติแล้วปฏิบัติแล้วทำไมถึงยังมีความเห็นผิด” นี่ไปถามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามหาศาล องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะบอกว่า “มันเป็นอย่างนี้ๆ เพราะมันเป็นอย่างนี้มา” เพราะอะไร เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทำลายเวลาในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าหมดแล้ว จิตดวงใดมันเวียนตายเวียนเกิด แต่ผู้ที่ยังมีผลของวิภวัญญะ ยังเวียนในวิภวัญญะอยู่ สิ่งนี้มันครอบงำอยู่ ครอบงำโดยอะไร? ครอบงำโดยอวิชชา ครอบงำโดยความไม่รู้ มันถึงต้องเวียนไปไง มันถึงต้องอยู่ใต้กฎของกาลเวลาไป มันถึงต้องเวียนไปตามวิภวัญญะไป ถ้าเวียนตามวิภวัญญะ แล้วพอจะปฏิบัติขึ้นมา เราจะเอาความรู้ความเห็นอย่างนี้แล้วมาสร้างภาพ ทำด้วยวุฒิภาวะที่อ่อนแอ บอกมันเป็นแบบนี้ๆ โดยความเห็นของตัวเอง มันก็ไม่เป็นความจริงนะสิ

แต่พอเรามีสติปัญญา เพราะมีสติปัญญา สติปัญญาเพื่อประโยชน์กับเราเอง ศึกษาามากแล้ว วางไว้ตามความเป็นจริงอย่างนั้น แล้วเราจะปฏิบัติเอาความจริงของเรา ปฏิบัติเอาความจริงของเราละ สติ สมาธิ ปัญญา จิตมันมีอยู่แล้ว สิ่งที่เป็นนามธรรม แล้วฝึกหัดมัน พุทโธๆ ปัญญาอบรมสมาธิขึ้นมา เวลามันปล่อยวางเข้ามาๆ สิ่งที่มีมันปล่อยวางเข้ามาละปล่อยวางขั้น ๕ ปล่อยความรู้สึกลึกคิด ปล่อยความรู้สึกลึกคิดแล้วมันไปอยู่ไหนล่ะ? ปล่อยความรู้สึกลึกคิดจนมันเป็นตัวมันเอง มันเป็นตัวของมันเอง มันปล่อยวางมา มันละเอียดเข้ามา มันปล่อยได้ มันมีของมันอยู่จริง แต่เราปฏิบัติโดยไม่ตามความเป็นจริง มันก็หยุดเวลาไม่ได้

หยุดเวลาที่ธรรมนะ สัจธรรม สติธรรม สมาธิธรรม ปัญญาธรรม ถ้าธรรมที่มันเกิดขึ้น สิ่งที่มีมันเกิดขึ้นมาในหัวใจมันหยุดได้ชั่วคราว ถ้าหยุดได้ชั่วคราว ความฝึกฝนของเราต่อเนื่องขึ้น ความฝึกฝนของเราละ ชำนาญในวสี ชำนาญในการเข้าและการออก โดยธรรมชาติของมัน จิต

เวลามันสงบเข้ามา มันปล่อยวางเข้ามา มันละเอียดเข้ามา ลึกซึ่งเข้ามา ขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ มันออกรู้อย่างต่างๆ ถ้าเรามีสติปัญญา เราไม่ให้ออกก็ไม่ได้ เรามีสติปัญญา อุปจารสมาธิให้ต่อเนื่องขึ้นไป ให้เป็นอัปนาสมาธิ หรือเป็นอุปจารสมาธิให้มั่นคงของมัน มีกำลังของมัน

ถ้าคนมีกำลังนะ ชำนาญในวสี ชำนาญในการบำรุงรักษาแล้ว อุปจารสมาธิตรงนั้นล่ะ ตรงที่ทำงาน แต่ทำงานแล้วมันยังไม่ได้ประโยชน์ ทำงานแล้วมันยังชำระล้างกิเลสไม่ได้ คือว่ามันตัดขาดไม่ได้ กำลังไม่พอ เราก็ทำความสงบให้มากขึ้น ถ้ามากขึ้นแล้วฝึกหัดการวิปัสสนาบ่อยครั้ง วิปัสสนาในกาย ในเวทนา ในจิต ในธรรม การวิปัสสนานั้นคือการฝึกหัดจิต จิตนี้ได้ฝึกหัด ได้พิจารณา ได้แยกแยะ

ได้แยกแยะ เห็นไหม จิตไม่ใช่ความคิด จิตไม่ใช่ขั้น ๕ แล้วมันไม่ใช่เป็นขั้น ๕ อย่างไรก็ดี สิ่งที่มีมันเสวยอารมณ์ คือสัจจะธาตุมันเป็นความคิด คุณิ เราได้จับความคิดเราไม่ทัน คนเราถ้าเวลาโกรธ โกรธจนจบแล้วเราก็อ่ตามความโกรธของเราทัน มันโกรธไปแล้ว มันทำความเสียหายไปแล้วเรารู้ทันมัน

แต่เวลาจิตถ้ามันสงบเข้ามาแล้วมันวางขั้น ๕ เข้ามา ถ้าวางขั้น ๕ เข้ามา วางขั้น ๕ เข้ามาสู่จิต สู่จิตจิต สู่ตัวพลังงาน ตัวพลังงาน ถ้ามันสงบเข้ามา มันละเอียดเข้ามา มันละเอียดเข้าไป ขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ ถ้ามีสติปัญญามันจะยับยั้งสิ่งนี้ได้ ยับยั้งสิ่งนี้ได้ มันละเอียดแล้วเรารู้ด้วยนะ เราเป็นคนรู้ สติปัญญามันควบคุมได้ มันรู้ได้ มันถึงจะรู้ได้ ถ้าสติปัญญา เราเป็นขณิกสมาธิ เราเป็นอุปจารสมาธิ เราไม่มีสติปัญญารู้เลยหรือ ถ้าเราไม่มีสติปัญญารู้ เราจะกำหนดคำบริกรรม กำหนดอานาปานสติให้มันสงบระงับเข้ามาได้อย่างไร

ถ้ามันสงบระงับเข้ามา ก็เราเป็นคนทำ ถ้าเราเป็นคนทำนะ ถ้ามันสงบแล้วอุปจารสมาธิ มันออกรู้อย่างไร อุปจาระคือออกเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง ถ้ามันพิจารณาของมัน มันพิจารณาของมัน พิจารณาแล้วมันปล่อยของมันนะ มันปล่อย แต่มันยังไม่จบสิ้น แล้วมันปล่อยแล้วปล่อยเล่าๆ ทำไมมันไม่จบล่ะ มันไม่จบสิ้นคือมันไม่ขาด มันไม่ขาดคือมันไม่เป็นอกุศลกรรม เราก็ทำความสงบให้มากขึ้น ทำความสงบให้มากขึ้น เสริมกำลังให้มากขึ้น

ถ้าเสริมกำลังมากขึ้น ถ้าจิตสงบแล้วเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิตตามความเป็นจริง ถ้ามันพิจารณาของมันไป มันรู้ รู้เพราะถ้าเรามีสติปัญญา เรากำหนดพุทโธ เราใช้ปัญญาอบรมสมาธิ

พอจิตมันปล่อยเข้ามาเราก็รู้ได้ เพราะเราเป็นคนทำ เวลามันหนักหน่วง เวลาเราแบกหามเราก็รู้ว่า เราแบกหาม เวลาเราวาง เวลาเราวางความรู้สึกนึกคิด เราวางความวิตกกังวล มันวางมา มันเป็นส่วนหนึ่งของมัน เราก็รู้ได้ เรารู้ได้ พอเรามีสติปัญญาชัดเจนมาก เวลาถ้ามันเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง เวลามันใช้ปัญญาไป เราควบคุม เราเป็นคนควบคุมดูแลรักษา เราเป็นคนกระทำเอง

ถ้าเราเป็นคนกระทำเอง เห็นไหม เวลาออกไปจักรมันหมุน ธรรมจักร จักรที่มันเคลื่อนเคลื่อนด้วยกำลัง เคลื่อนด้วยสติ เคลื่อนด้วยปัญญา เคลื่อนด้วยสติปัญญา การเคลื่อนคือการกระทำ การกระทำมันก็พิจารณาของมันไป มันพิจารณาซ้ำพิจารณาซาก พิจารณาลบๆครั้งเข้าๆ ทำอยู่อย่างนั้น การทำอยู่อย่างนั้นคือการฝึกฝน คือทำให้มันเห็นตามความเป็นจริง ถ้าเห็นตามความเป็นจริง แต่เดิมเวลาที่เรฝึกฝนใหม่ๆ ทำสมาธิก็ทำไม่ได้ จะทำอะไรก็ศึกษาามากขนาดไหน ศึกษามาเป็นขวากเป็นหนาม ศึกษาเป็นโทษกับเราเอง แต่ถ้าเราปฏิบัติขึ้นมา เราวางสิ่งนั้นแล้วเราปฏิบัติตามความเป็นจริงขึ้นมา มันเป็นความจริงขึ้นมา เราได้เห็นของเราเอง เวลาได้เห็นเวลาจิตมันสงบเข้ามา มันปล่อยขั้น เราได้เห็นว่ามันปล่อยขั้นเข้ามาเป็นตัวของมันเอง เวลามันออกเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม มันจับได้ตามความเป็นจริง มันสะเทือนหัวใจ

ถ้ามันไม่เห็นตามความเป็นจริง เห็นโดยสัญญา เห็นโดยการคาดการณ์ เห็นโดยจินตนาการ เห็นโดยจินตนาการคือมันสร้างภาพไปว่าเห็นกายๆ เห็นกายนี้เรากำหนดให้เห็นดิบๆ เวลาไปเที่ยวป่าช้า เราไปเที่ยวดูซากศพเพื่อไม่ให้จิตมันฟุ้งซ่าน เพื่อให้เห็นกาย ให้มันสลดสังเวช

นี่ก็เหมือนกัน เวลาเรากำหนดพุทโธๆ เรากำหนดพุทโธด้วยความดิบๆ ของมัน เรากำหนดพุทโธๆ เราเป็นความรู้สึกนึกคิด เราเป็นคนคิดเราเป็นคนนึกขึ้นมา คำบริกรรมคือการนึกคิด คือให้จิตมันเกาะไว้ เวลาถ้าจิตเกาะไว้ ถ้ามันละเอียดลึกลงขึ้นมา มันละเอียดขึ้นบ่อยๆ ครั้งเข้า มันไม่ต้องอาศัยเกาะใคร มันไม่ต้องอาศัยเกาะคำบริกรรม เพราะมันบริกรรมจนละเอียด มันไม่เกาะ พอมันไม่เกาะขึ้นมามันจะทรงตัวของมันเอง ทรงตัวของมันเอง มันนึกพุทโธไม่ได้ นึกพุทโธไม่ได้ นี่มันเป็นจริง

ถ้าเราไม่กำหนดคำบริกรรม มันเป็นเรื่องที่ว่า ขั้น ๕ มันเป็นสัญญา มันเป็นธรรมารมณ อารมณความรู้สึก แต่เวลามันพุทโธๆ เข้าไป มันปล่อยๆ มา เรารู้เราเห็นของเราทั้งนั้นแหละ

พอรู้เห็น ถ้ามันสงบแล้ว ถ้ามันสงบไปเฉยๆ แล้วทำอะไร สงบแล้วทำอะไรต่อ ทำอย่างไรต่อ สงบแล้วจะทำอย่างไร

สงบแล้วเรารักษาได้ไหม ถ้าเรารักษาไม่ได้ มันไม่มีกำลัง เราจะไปรู้ไปเห็นอะไร ถ้ามันรักษาได้ รำพึงไปที่กาย รำพึงไปที่กาย แล้วถ้ามันเห็นกายขึ้นมา เห็นกายโดยถ้าจิตมันสงบ เห็นกายเป็นภาพ เป็นนิมิตขึ้นมาก็ได้ ถ้าจิต อำนาจวาสนาของพวกเป็นพุทธจริต มันเทียบเคียงกายก็ได้ มันเทียบเคียงกาย เพราะกายนี้มันเป็นสิ่งที่จิตใจมันยึดมัน ยึดถือตัวตน เราจะยึดถือที่เราจะมี เราจะยึดถือว่าเป็นตัวของเรา เราจะถือว่าเป็นสิทธิ์ของเรา นี่ถ้ามันยึดถือ มันยึดถือโดยจิตได้ สำนึกนะ มันไม่ใช่ยึดถือโดยที่มีสติปัญญา

ถ้ามีสติปัญญา แม้แต่คูสิ คนที่จิตเป็นกุศล เขามีสมบัติขนาดไหนเขาทำบุญกุศลของเขา ทรัพย์สมบัติของเขา เขาเสียสละเพื่อบุญของกุศล เขาทำได้ เห็นไหม นี่ก็เหมือนกัน เวลาคนที่จิตใจเขาดี เขาบริจาคร่างกายให้กับสภากาชาดเลย

“กายนี้เรายังบริจาคให้สภากาชาดได้ แสดงว่าเราไม่ติดในกายของเรา”...แล้วเป็นโศดาบันใหม่ละ มันละสลักกายทิฐิได้ไหม มันก็ไม่ได้ เพราะอะไร เพราะมันเป็นความรู้สึกรู้สึกนึกคิดใจ มันเป็นสัญชาตญาณใจ

แต่เวลาพิจารณาไป ถ้าเห็นกาย เห็นตามความเป็นจริง มันฝึกจิตใจ เราฝึกจิต ฝึกให้มันรู้มันเห็น ฝึกให้มันฉลาดขึ้นมา เราจะหยุดเวลาที่ธรรม ถ้าเราหยุดได้ ถ้ามันหยุดไม่ได้ มันหยุดไม่ได้มันต้องหมุนไป หมุนไปเพราะมีสังโยชน์ หมุนไปเพราะมันมีอวิชชา มันต้องหมุนของมันไป มันหยุดกาลเวลาไม่ได้ มันไม่มีต้นไม่มีปลาย จิตนี้กำเนิดไม่มีต้นไม่มีปลาย หยุดไม่ได้ ถ้าหยุดไม่ได้ ทำสมาธิมันหยุดชั่วคราวมา มันซ่อมมาพิกาท่านั่นเอง ซ่อมเวลาของเรา ถ้าเราจะซ่อมเวลาของเรา แต่เราหยุดเวลาของเราไม่ได้ ถ้าหยุดเวลาของเราไม่ได้ เราต้องฝึกฝน เราต้องให้จิตมันพิจารณาของมันไป

ถ้าพิจารณาจิต เวลาจิตมันสงบเข้ามาแล้วจับต้องสิ่งใดไม่ได้ อารมณ์ความรู้สึกที่มันคิดเวลามันคิดขึ้นมาเดี่ยวทุกข์เดี่ยวยาก เดี่ยวมีความลำบากลำบาก จับตรงนี้ไว้ ถ้าจิตมันสงบแล้วมันเห็นขั้น ๕ ถ้าจิตมันสงบนะ พุทฺโธหรือปัญญาอบรมสมาธิ จิตสงบเข้ามามันก็มีความสุขของมัน สงบคือสมาธิ สมาธิเป็นบาทเป็นฐาน มีสมาธิเป็นสมถกรรมฐาน ถ้าไม่มีสมาธิขึ้นมาธรรมชาติของมันที่มันมีความรู้สึกนึกคิดอย่างนี้มันเป็นสัญชาตญาณทั้งนั้น แล้วไปศึกษาธรรมะ

ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาแล้วก็สร้างภาพขึ้นมาให้เป็นความจริงแบบนั้น เป็นความจริงแบบนั้นมันก็เป็นเรื่องโลกียะ เรื่องโลกทั้งหมด มันไม่เป็นความจริงของเราขึ้นมา แล้วเราก็ย่ำคิดย่ำทำอยู่อย่างนั้น แล้วมันก็ทำสิ่งใดขึ้นมาด้วยความอ่อนด้อยของวุฒิภาวะของจิต ทำได้แค่นั้น

แต่ถ้าเอาความจริงขึ้นมา เราต้องสร้างอำนาจวาสนา พยายามทำให้ได้ สัมโพชฌงค์ วิจัยธรรมะ ถ้าจิตมันมีสัมโพชฌงค์ เขาว่าเขาปฏิบัติโดยสัมโพชฌงค์ มีวิริยะ มีมัหมวิริยะต่างๆ ขึ้นมา เราก็ทำอย่างนั้น

สัมโพชฌงค์มันต้องมีกำลัง มันต้องมีสมาธิ มันต้องมีความรู้จริงเป็นผู้กระทำ ถ้าความรู้จริงเป็นผู้กระทำ เขาก็ได้ประโยชน์ตามความเป็นจริงอย่างนั้นไง ถ้าเขาไม่มีความรู้จริงที่เป็นผู้กระทำ สัมโพชฌงค์ก็สวดกันไป สวดสัมโพชฌงค์ก็สวดอยู่อย่างนั้นแหละ แต่มันเป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามันเป็นการเจริญพุทธมนต์นั่นนะ มันไม่เป็นความจริงขึ้นมา

ถ้าความจริงขึ้นมา เรากำหนดพุทธโธให้ได้ เราทำสมาธิของเราให้ได้ ถ้าจิตสงบแล้ว สงบแล้วมันรู้มันเห็นของมัน พิจารณาซ้ำแล้วซ้ำเล่าเพื่อฝึกหัด ฝึกหัดตัดแปลงเราไป เราจะหยุดเวลา เราจะทำลายมัน

หยุดเวลาไปหยุดที่นาฬิกาไม่ได้ พระอาทิตย์ขึ้น พระอาทิตย์ตก นาฬิกาแดด ทุกอย่างมันมีของมัน นาฬิกาณะ เวลาของวิญญูะ เราหยุดเขาไม่ได้หรอก นรกสวรรค์มันมีของมันอยู่อย่างนั้น องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาตรัสรู้ธรรม เห็นไหม ตรัสรู้ธรรมนี้หยุดกาลเวลาทั้งหมด ทำลาย อกาลโก จิตนี้เคยเป็นพระโพธิสัตว์ เวียนตายเวียนเกิดในวิญญูะมา รู้เห็นมาหมดเลย หักออกจากวิญญูะเป็นวิวิญญูะ แล้ววางธรรมวินัยนี้ไว้ แล้วเราเป็นสาวกสาวกะ เราเป็นผู้ได้ยินได้ฟัง เรามีอำนาจวาสนา เราจะประพฤติปฏิบัติของเราขึ้นมา

เราจะไปอยู่กันที่ไหนล่ะ เราจะหักวิญญูะออกอย่างไร ถ้าเราจะหักวิญญูะ เราจะต้องเห็นผู้ที่เวียนว่ายตายเกิดในวิญญูะนั้นก่อน เห็นผู้ที่เวียนว่ายตายเกิดในวิญญูะก็คือจิตของเรา จิตของเรา ปฏิสนธิจิตมันเวียนว่ายตายเกิด ถ้าเวียนว่ายตายเกิด ถ้าไม่ทำความสงบของใจเข้ามา มันรู้อะไร สิ่งในโลกเขาปฏิบัติกัน สิ่งที่เขาศึกษา เขาเร่ร่อนกัน เขาก็บอกว่า “นี่ไง มันรู้มันเห็นของมัน”...รู้เห็นนั่นมันอ้างอิงธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ

เจ้าไม่พูดถึงนิพพาน นิพพานมันมาจากไหน ไม่พูดถึงมรรค ๔ ผล ๔ ใครเป็นคนทำมา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นไก่อตัวแรกที่เจาะฟองอวิชชาออกมา จิตดวงแรกที่ได้ประพุดติปฏิบัติขึ้นมาเป็นศาสดา เป็นผู้ที่ตรัสรู้เองโดยชอบ แล้วเวลาเราปฏิบัติกันด้วยความอ่อนด้อยของวุฒิภาวะไง แล้วความเร่ร่อนของเราไง ความเร่ร่อนของกระแสสังคมที่เชื่อกันง่ายๆ ที่ปฏิบัติกันง่ายๆ มันเลยไม่มีความจริง

แล้วอะไรเป็นเวลา? เวลาที่นาฬิกาไง เวลาที่พระอาทิตย์ขึ้น พระอาทิตย์ตกไป มันไม่เกี่ยวอะไรกับเราเลย ถ้าไม่เกี่ยวอะไรเลย แล้วจิตล่ะ แล้วชีวิตล่ะ แล้วมรรคผลล่ะ แล้วสิ่งที่เรามาศึกษาอยู่นี้ล่ะ นี่มันไม่มีอยู่จริงไง

แต่ถ้ามีอยู่จริง ทำความจริงขึ้นมามันถึงเป็นความจริง ถ้าความจริงขึ้นมา มันมีองค์ความรู้ มันมีความจริง ถ้าความจริงขึ้นมา กิเลสมันไม่กล้าต่อต้าน กิเลสมันไม่กล้าสู้หน้า แต่ถ้ามันไม่มีความจริง กิเลสมันเหยียบย่ำ เหยียบย่ำแล้วชুকเอาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาอ้างอิง มันไม่มีความจริงในหัวใจแม้แต่จี๋เล็บ

แต่ถ้าเป็นความจริงล่ะ ความจริงจะทุกข์จะยากมันก็อยู่ที่อำนาจาสนา จะทุกข์จะยากก็ทำมา ใครทำให้เราล่ะ เราทำของเราเอง ถ้าเราทำของเราเอง จะทุกข์จะยากมันก็ต้องมีสติมีปัญญาสู้กับมัน ถ้าสู้ตามความเป็นจริง ถ้าสู้ตามความเป็นจริงได้มันเป็นเครื่องอยู่นะ แม้แต่พระเจ้า พระเราถ้าจิตใจของเรามันเร่ร่อน เราก็มีข้อวัตรเป็นเครื่องอยู่ ถ้ามีเครื่องอยู่นะ มันไม่นอกลู่ นอกทาง

นี่ก็เหมือนกัน ในเมื่อเราเกิดเป็นคน เราอยากประพุดติปฏิบัติขึ้นมา เราก็มีเครื่องอยู่ของเรา ถึงจะปฏิบัติไม่ได้มันก็มีธรรมวินัย มันมีวัฒนธรรม มีศีลมีธรรมเป็นเครื่องอยู่ แล้วถ้าเราก็มีความมั่นคงของเรา เราปฏิบัติตามความเป็นจริงของเรา ถ้าตามความเป็นจริงของเรา กำหนดไปเรื่อยๆ จิตสงบแล้วออกฝึกหัดใช้ปัญญา จิตสงบแล้วเราจะแก้ไขนาฬิกาชีวิตของเรา จะแก้ไขนาฬิกาชีวิต แก้ไขจิตที่มันเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ แล้วคูสิ คูจักรวาล ถ้าดาวดวงใดอยู่ใกล้ดวงอาทิตย์ วงจรของเขาก็เล็กก็แคบ ถ้าอยู่ไกลจากดวงอาทิตย์มาก วงจรการเคลื่อนของเขามันก็อยู่กว้าง

ชีวิตของเรา โดยถ้าเป็นปุถุชนมันไม่มีต้นไม่มีปลาย วงจรมันหมุนไปกว้างไกลมาก ถ้าวงจรมันหมุนไปกว้างไกลมาก แต่ถ้าดาวดวงใดมันใกล้เข้ามาๆ วงจรมันสั้นเข้าๆ พิจารณาซ้ำ

พิจารณาซากของเรา เห็นไหม จากที่ว่าไม่มีต้น ไม่มีปลาย เวลาไม่มีต้น ไม่มีปลายเลย ไม่รู้จบสิ้น เอาเมื่อไหร่ พิจารณาซ้ำแล้วซ้ำเล่า ซ้ำแล้วซ้ำเล่าของเรา ทำให้มันเป็นจริงขึ้นมา เราแก้ไข จะหยุดเวลาที่ธรรม ถ้าเราหยุดด้วยสมาธิมันก็หยุดด้วยสมาธิ แต่ถ้าปัญญาของเรา วิปัสสนาของเรา มันชำระล้างขึ้นไป มันเป็นตถกตพหวน พิจารณาแล้วมีความสุข

ความสุขนะ สุขในสมาธิก็เรื่องหนึ่ง เวลาเราปฏิบัติมีแต่ความทุกข์ ปฏิบัติไปแล้วลุ่ม ลุกกลาน มีความทุกข์มาก ความทุกข์ เห็นไหม คุณ เวลากิเลสมันดับๆ เราจะต้องมีสติปัญญา ต่อสู้กับมันด้วยหักคิบักันเลย อดนอนผ่อนอาหารต่อสู้กับมัน ถ้าเราไม่ต่อสู้กับมัน เวลากิเลสมัน เอาธรรมะมา ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วมาอ้างอิง แล้วเราก็เชื่อตามมันไป แล้วปฏิบัติ ปฏิบัติได้ง่ายง่าย ปฏิบัติต่างๆ ปฏิบัติได้ง่ายง่ายของเขามันไม่มีอะไรง่ายหรือ เพราะอะไร เพราะอริยสัจ ๔ เหมือนกัน บุคคล ๔ คู่เหมือนกัน สิ่งที่เขาทำของเขามันจะเข้าใจได้ง่าย เขามีอำนาจวาสนาบารมี เพราะเขาได้สร้างบุญกุศลของเขามา บุญกุศลคือเขาทำมาแต่กาล ก่อนนั้น เบื้องหลังของเขา อคติชาติของเขา เขาได้สร้างของเขามา เพราะเขาสร้างบุญ เขาได้ ประพฤติปฏิบัติมา คุณ คนจะเกิดมีปัญญา เขาอยากให้ทุกคนมีปัญญา

มีปัญญาคือนั่งพุทโธ ปัญญาอบรมสมาธิ ถ้าจิตมันฝึกให้มันเกิดปัญญา คนที่ฉลาดๆ คุณ คุวิชาการทางโลก ปัญญาทางโลก โลกียปัญญาที่เขาแสวงหาวิชาชีพกัน นี้โลกียปัญญาของเขา แล้วภวานามยปัญญา ปัญญาที่ชำระล้างกิเลส ปัญญาที่ละเอียดลึกซึ้ง ปัญญาที่เกิดจากจิต ปัญญาที่เกิดจากสมองมันจะมาจากไหนละ ฉะนั้น คนที่ฉลาดเขาต้องภวานา ฝึกหัดภวานา นี้คนที่ฉลาด

ฉะนั้น สิ่งที่ว่าพระองค์ไหนปฏิบัติได้ง่ายง่าย สิ่งที่เขาได้ประสบความสำเร็จโดยรวดเร็ว ของเขา เพราะเขาได้สร้างของเขามา เขาได้ภวานาต่อสู้กับกิเลสตัดหาความทะยานอยากของเขา มาในอดีตชาติมหาศาล แต่เขายังไม่สามารถชำระล้างกิเลสได้ในภพชาตินั้น เขาได้ภวานาของ เขามา เขาได้สร้างคุณสมบัติของเขามา แต่เวลาเขาทำแล้วเขาไม่ประสบความสำเร็จของเขา เขา ได้ดับขันธไป เขาได้ตายไป เวลาเขามาเกิดใหม่ เพราะสิ่งที่เขาทำมามันเป็นฐานรองรับ นี่จิต นิสัยใจ สิ่งที่เขาสร้างสมมา พอมาฟังเทศน์ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะเขาได้มี คุณธรรมอันนั้นมา เขาฟังแล้วไม่ใช่เข้าใจนะ เขาฟังแล้วมันเกิดญาณ เกิดญาณ คือ สมาธิ ปัญญา เกิดจักร เกิดธรรมจักรเข้าไปบั่นทอนอวิชชาในใจของเขา

ฉะนั้น พอเราฟังเทศน์ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ฟังเทศน์ครูบาอาจารย์เราก็เข้าใจ เข้าใจแล้วมันเกิดญาณใหม่ มันเกิดอำนาจวาสนาบารมีในใจใหม่ นี่ไง มันหยุดเวลาไม่ได้ เพราะมันไม่มีองค์ความรู้ ไม่มีมรรคไม่มีญาณในดวงใจจริงใจ

แต่เรามา เราฝึกฝน เราจะไม่มี เราจะเป็นคนขี้ทุกข์ขี้ยาก เราก็สะสมของเรา เราก็พยายามเก็บหอมรอมริบของเรา เราก็ทำของเราไป เราทำของเรา ถ้าทำของเรามันก็เป็นความจริงของเรา ขึ้นมาใช้ใหม่ ถ้าเป็นความจริงขึ้นมามันก็เป็นคุณสมบัติของเรา ถ้าเป็นคุณสมบัติของเรา ทำความสงบของใจเข้ามา จิตสงบแล้วออกฝึกหัดวิปัสสนา ฝึกหัดใช้ปัญญาของเรา เราหยุดเวลาได้ ชั่วโมง ชั่วโมง แต่เราพิจารณาซ้ำแล้วซ้ำเล่า เวลานั้นขาดนะ อกุปปธรรม จากที่ไม่มีต้นไม่มีปลาย จากฝุ่นผงที่ไม่ได้จับก้อนเป็นดวงดาวด้วย มันไม่เกิดบิกเบง ไม่เกิดบิกเบง ไม่เกิดการรวมตัวของสสาร มันไม่เกิดเป็นดวงดาวเลย ไม่รู้ต้นปลายอยู่ไหน

แต่ถ้ามันเกิดบิกเบง มันเกิดรวมตัวขึ้นมาเป็นแก๊สต่างๆ รวมตัวกันจนเป็นดวงดาวขึ้นมา วงจรมันหมุนของมันไป เกิดเป็นมนุษย์ไง จากไม่มีต้นไม่มีปลาย เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เราก็เกิดมามันมีภพมีชาติ เป็นดวงดาวดวงหนึ่งหมุนไปตามแต่วัฏฏะ แล้วเรามีศรัทธามีความเชื่อ เราเกิดมาเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนา เราแก้ไข เราตัดแปลงของเรา เราพยายามทำความสงบของใจเข้ามา มันหยุดเวลาไว้แล้วเราแก้ไขของเรา พิจารณาซ้ำพิจารณาซาก เวลานั้นขาด อย่างมากอีก ๗ ชาติ นี่เวลานั้นเปลี่ยนไปแล้ว เวลาที่ไม่มีต้นไม่มีปลายมันเปลี่ยนของมันไป นี่หยุดเวลาที่ธรรม ถ้ามันหยุดได้ของมันนะ แล้วพอเราหยุดได้ นี่คนที่ภาวนาเป็น

คนเรา คูตี เวลาทำธุรกิจการค้า ถ้ามันมีผลตอบแทนที่ดี ทุกคนก็อยากได้มากทั้งนั้นแหละ เราทำธุรกิจการค้า เราทำหน้าที่การงาน ใครไม่หวังผลตอบแทนบ้าง แล้วถ้ามีผลตอบแทนที่สมควรต่อกัน หรือมีผลตอบแทนที่ได้มากขึ้น ใครไม่อยากทำบ้าง ทุกคนอยากทำทั้งนั้นแหละ

นี่ก็เหมือนกัน เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ถ้ามันมีความจริงขึ้นมา เราอยากพ้นทุกข์เลย ในเมื่ออยู่ใน ๗ ชาติ กาลเวลาเราหัดสั้นเข้ามาแล้ว นี่หยุดเวลาได้ส่วนหนึ่งแล้ว แต่เราจะเอาให้หมดสั้นเลย เราจะหักกาลเวลาทั้งหมดเลย เราจะทำให้สมกับที่เราเป็นสาวกสาวกนะ ทำให้สมกับเราเกิดมาเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนา เราเร่งความเพียรของเราขึ้นไป เรามีความขยัน เรามีสติมีปัญญา ทำความสงบของใจเข้ามาเหมือนกัน

บุคคล ๔ คู่ เวลาคู่ที่ ๑ มันทำขึ้นมามันเป็นสิ่งใด มันเป็นประจักษ์พยานไง เวลาล้มลุกคลุกคลานขึ้นมา ทุกคนน้อยเนื้อต่ำใจ เราล้มลุกคลุกคลาน เรามีแต่ความทุกข์ทั้งนั้นแหละ แต่ถ้าพอเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา บุคคลคู่ที่ ๑ โสดาปัตติมรรค โสดาปัตติผล ถ้าเราโสดาปัตติมรรค เราทำของเราได้ เราก้าวเดินของเราได้ มัคโค เรามีถนนหนทาง

ถนนหนทางขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมวินัยนั้นเป็นวิชาการ ถ้าเป็นทางโลก ถ้าเป็นรัฐบาลเขาตัดถนน เขาทำสาธารณูปโภคของเราให้ประชาชนได้ใช้สอย มันเป็นที่สาธารณะทุกคนได้ใช้สอยร่วมกัน แต่เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทางวิชาการนั้นเป็นทฤษฎี เป็นพิมพ์เขียว ไม่มีถนนอยู่จริง ถ้าถนนหนทางจะมีอยู่จริงมันต้องเกิดขึ้นมาจากหัวใจของเรา

บอกว่าเวลาพระเราอยู่วัดอยู่วา มีข้อวัตรปฏิบัติเป็นเครื่องอยู่ๆ เครื่องอยู่ก็เครื่องอยู่ อาศัยธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นเครื่องอยู่ แต่ถนนของเรามันไม่มี ถ้าถนนไม่มีมันก็ไม่มีมัคโค มันก็ไม่มีทางอันเอก แล้วทางก็ทางตัน หาทางไม่เจอ เราพยายามทำของเรา พุทโธๆ ปัญญาอบรมสมาธิ พยายามสร้างถนน มัคโค สร้างทางของเราให้ได้ ถ้ามีสัมมาสมาธิมันก็มีวัดอุทิศแล้ว

คูสิ เขาจะสร้างถนนหนทาง เขาต้องมีอุปกรณ์ในการสร้าง นี่ก็เหมือนกัน เราจะสร้างถนนหนทาง เราไม่มีอะไรเลย ไปจำของเขามา พิมพ์เขียว คูแต่รูป คูแต่แบบ แต่ไม่มีอยู่จริงใจ แต่ถ้าเรามีอยู่จริง พุทโธ ปัญญาอบรมสมาธิ ศีล สมาธิ ปัญญา มรรค ๘ งานชอบ เพียรชอบ ระลึกชอบ นี่ไง มัคโค ทางอันเอก ถ้ามีถนนหนทางให้จิตมันก้าวเดิน จิตนี้กลั่นออกมาจากอริยสัจ ถ้ากลั่นออกมาจากอริยสัจ ทำความสงบของใจให้ลึกซึ้งขึ้นไป พอลึกซึ้งขึ้นไป จิตสงบเข้ามามันก็จับกาย จับเวทนา จับจิต จับธรรม สติปัญญา ๔

สติปัญญา ๔ อย่างหาย อย่างกลาง อย่างละเอียด ละเอียดสุด จับต้องขึ้นไป เพราะอะไร อย่างหายก็ใช้สติปัญญาอย่างหายๆ เวลาทะเลสาบอย่างละเอียดขึ้นไปมันต้องใช้สติละเอียดขึ้นไป เห็นไหม สติ-มหาสติ เขาบอกว่า “ถ้าสติเป็นอย่างนี้ มหาสติต้องมีปัญญา”...พูดไปเรื่อยเปื่อย

สติก็คือสติ สมาธิก็คือสมาธิ ปัญญาก็คือปัญญา สิ่งทีอุปกรณ์การก่อสร้าง สิ่งใดเขารวมขึ้นมามันก็เป็นบ้านเป็นเรือน นี่ก็เหมือนกัน มรรค องค์ของมรรค มันก็มีองค์ของสมาธิ องค์ของสติ องค์ของงานชอบ มันมีแต่ละองค์ของมรรค แต่มันมารวมกันอย่างไรละ ทุกคนภาวนา คนที่

ภาวนาเป็นเขาจะรู้ คนที่หักกาลเวลาได้เขาจะรู้ว่าเขาเอาเครื่องมือสิ่งใดหักกาลเวลา หยุดเวลาด้วยธรรมมันหยุดอย่างไร หยุดเวลาที่ธรรมมันหยุดอย่างไร มันหักอย่างไร หักวิวิญญะออกมาอย่างไร

นี่มันพูดไปเรื่อยเปื่อย คำว่า “เรื่อยเปื่อย” มันไม่มีองค์ความรู้จริง เวลาพูดออกมามันบอกถึงหัวใจเลยว่าหัวใจผู้พูดมันมีความรู้จริงไหม ถ้าหัวใจผู้พูดไม่มีความรู้จริง นี่อ้างอิง มันเป็นธรรมะอ้างอิงหมดเลย ผู้ที่ปฏิบัติธรรมไม่สมควรแก่ธรรมเลย

แต่ถ้าสมควรแก่ธรรม คู่ที่ ๑ บุคคลคู่ที่ ๑ มันมีธรรมแล้ว เรามีมัลโค ทางอันเอก เราได้ฝึกฝนมา แล้วประสบความสำเร็จมา มันชุ่มชื่นนะ

คนเรามีคบอด ไม่มีทางไปเลย ทุกข์มาก แต่ถ้าเมื่อใดเราได้เห็น เห็นแสงสว่างอยู่ปลายอุโมงค์ เราเห็นแสงสว่างมันออกได้ จิตถ้ามันพิจารณาของมันไป หักกาลเวลาไปช่วงหนึ่ง เหลืออีก ๗ ชาติ ถ้าเหลืออีก ๗ ชาติ มันรู้เลยว่าเราทำได้แล้ว มันจะมีความหมั่นเพียร ความหมั่นเพียร คุณก็พาที่เขาเล่นชำนาญแล้ว โค้ชบอกอย่างไรเขาทำได้หมด โค้ชบอกเขาเลย ควรเล่นอย่างนั้น ควรแก้ไขการกระทำอย่างนี้ เขาจะทำของเขาได้ แต่ถ้าเราเป็นนักกีฬาฝึกหัดใหม่ อย่าว่าแต่โค้ชบอกเลย พยายามอย่างไรก็ไม่ได้ เพราะเทคนิคเรายังไม่มี ผู้ที่ปฏิบัติก็เหมือนกัน เวลาล้มลุกคลุกคลาน ครูบาอาจารย์จะติขนาคนไหน ผู้นำจะชักนำอย่างไรก็ยังไม่เอาตัวรอดไม่ได้ ก็ยังทำไม่เป็น ยังทำไม่ได้ แต่ถ้าเราฝึกหัด เรามีความชำนาญขึ้นมาจนเป็นนักกีฬาอาชีพ เราทำจนมีความชำนาญ โค้ชบอกอย่างไรเราพอทำได้ เราทำได้

ฉะนั้น สมัยหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น เวลาพระปฏิบัติมา “ปฏิบัติเป็นอย่างไร” หลวงปู่มั่นบอกไว้ “แก้จิตนี้แก้ยากมากนะ ผู้เฒ่าจะแก้วะ หมู่คณะให้ปฏิบัติมานะ เดี่ยวผู้เฒ่าตายแล้วนะ หากคนแก้จิตยากนะ คนแก้จิตหายากนะ ผู้เฒ่ายังอยู่นะ รีบปฏิบัติมา อายุก็จะ ๘๐ อยู่แล้ว หากคนแก้จิตแก้ยากนะ”

เราปฏิบัตินะ พอปฏิบัติมีครูบาอาจารย์ มันทำให้เราตื่นตัวนะ มันห่วงไง ห่วงว่ามันจะไม่มีใครบอกทาง เราคิด เพราะเวลาปฏิบัติไปนะ คูลิ แม้แต่ขั้นแรกมันยังล้มลุกคลุกคลานขนาดนี้ แล้วเวลากิเลส บุคคลคู่ที่ ๒ คู่ที่ ๓ คู่ที่ ๔ กิเลสมันละเอียดกว่านี้ กิเลสมันซับซ้อนกว่านี้ ถ้ากิเลสมันซับซ้อนนะ โดยพื้นฐานบุคคลคู่ที่ ๑ ถ้ามันมีเหตุมีผลตามความเป็นจริงแล้ว มันมีกำลัง มันมีกำลังที่จะทำต่อไปข้างหน้าได้ แต่ในเมื่อกิเลสที่มันละเอียดกว่า โดยชั้นเชิง โดยวิธีการ โดยเล่ห์

กลที่มันละเอียดลึกซึ้งกว่า ฉะนั้น เราขึ้นไปมันจะต้องมีสติมีปัญญารอบคอบมาก แม้แต่เริ่มต้น มันก็ล้อมลูกกลูกกลานขนาดนี้แล้ว แล้วต่อไปข้างหน้าต้องรอบคอบมาก รอบคอบขนาดไหน กิเลสที่ละเอียดกว่ามันก็ทำให้เราล้อมลูกกลูกกลาน ล้อมลูกกลูกกลานอยู่อย่างนั้นแหละ

ฉะนั้น การที่ว่าหยุดเวลาที่ธรรมมันเป็นความจริง แต่มันเป็นความที่เราจะต้องรอบคอบ ละเอียดรอบคอบสู้กับมัน หยุดให้ได้ ถ้าหยุดให้ได้นะ บุคคลคู่ที่ ๑ บุคคลคู่ที่ ๒ บุคคลคู่ที่ ๓ บุคคลคู่ที่ ๔ จะเป็นผลงานของเรา จะเป็นสมบัติของเรา สมบัติของเรา คุณิ เวลาเริ่มต้นปฏิบัติ เรา ล้อมลูกกลูกกลาน เราทุกข์ยากขนาดนี้ เราคิดใหม่ที่เราจะมีคุณสมบัติอย่างนี้ได้ เราจะมีคุณสมบัติ มีมรรคมีผลในใจ เราจะทำได้ขนาดนั้น แต่ถ้าเราไม่สิ้นใจไม่ตอก เรามีความหมั่นเพียร เรามี ความวิริยอุตสาหะ เราต้องทำได้ เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทำได้

ใช่ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นศาสดา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็น ผู้สร้างบุญญาธิการมา แต่เวลาสมัยพุทธกาล พระสารีบุตร พระโมคคัลลานะ พระกัสสปะ พระ อรหันต์ทั้งนั้นแหละ แล้วเวลาธรรมวินัยมันมีอยู่จริง ในสมัยถึงพุทธกาล สมัยปัจจุบันนี้ก็มีหลวง ปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น มีครูบาอาจารย์ที่ท่านประพฤติปฏิบัติตามความเป็นจริงผ่านไป แล้วมันมีอยู่จริง มันทำได้ไง มีอำนาจวาสนา แม้แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ทำได้ ครูบาอาจารย์ก็ ทำได้ ทำไมเราจะทำไม่ได้

ถ้าเราทำของเราได้ เราจะมีคุณสมบัติ เราจะหยุดเวลาด้วยธรรมะของเราเอง ด้วยสังขาร ของเราเอง ด้วยมรรคด้วยผลในใจของเราเอง เราทำเพื่อประโยชน์กับเรา คุณสมบัติของเรา เกิด มาเป็นมนุษย์แล้วพบพระพุทธศาสนา ให้ได้มรรคได้ผลในหัวใจของเรา ให้เป็นคุณสมบัติของ เรา ให้เป็นประโยชน์กับเรา เอวัง